

ЗАКОН

О ПОТВРЂИВАЊУ МЕЂУНАРОДНОГ УГОВОРА О БИЉНИМ ГЕНЕТИЧКИМ РЕСУРСИМА ЗА ХРАНУ И ПОЉОПРИВРЕДУ

Члан 1.

Потврђује се Међународни уговор о биљним генетичким ресурсима за храну и пољопривреду усвојен у новембру 2001. године на Конференцији Организације за храну и пољопривреду Уједињених нација – ФАО у оригиналу на арапском, кинеском, енглеском, француском, руском и шпанском језику.

Члан 2.

Текст Међународног уговора о биљним генетичким ресурсима за храну и пољопривреду, у оригиналу на енглеском језику и у преводу на српски језик, гласи:

INTERNATIONAL TREATY ON PLANT GENETIC RESOURCES FOR FOOD AND AGRICULTURE

PREAMBLE

The Contracting Parties,

Convinced of the special nature of plant genetic resources for food and agriculture, their distinctive features and problems needing distinctive solutions;

Alarmed by the continuing erosion of these resources;

Cognizant that plant genetic resources for food and agriculture are a common concern of all countries, in that all countries depend very largely on plant genetic resources for food and agriculture that originated elsewhere;

Acknowledging that the conservation, exploration, collection, characterization, evaluation and documentation of plant genetic resources for food and agriculture are essential in meeting the goals of the Rome Declaration on World Food Security and the World Food Summit Plan of Action and for sustainable agricultural development for this and future generations, and that the capacity of developing countries and countries with economies in transition to undertake such tasks needs urgently to be reinforced;

Noting that the Global Plan of Action for the Conservation and Sustainable Use of Plant Genetic Resources for Food and Agriculture is an internationally agreed framework for such activities;

Acknowledging further that plant genetic resources for food and agriculture are the raw material indispensable for crop genetic improvement, whether by means of farmers' selection, classical plant breeding or modern biotechnologies, and are essential in adapting to unpredictable environmental changes and future human needs;

Affirming that the past, present and future contributions of farmers in all regions of the world, particularly those in centres of origin and diversity, in conserving, improving and making available these resources, is the basis of Farmers' Rights;

Affirming also that the rights recognized in this Treaty to save, use, exchange and sell farm-saved seed and other propagating material, and to participate in decision-

making regarding, and in the fair and equitable sharing of the benefits arising from, the use of plant genetic resources for food and agriculture, are fundamental to the realization of Farmers' Rights, as well as the promotion of Farmers' Rights at national and international levels;

Recognizing that this Treaty and other international agreements relevant to this Treaty should be mutually supportive with a view to sustainable agriculture and food security;

Affirming that nothing in this Treaty shall be interpreted as implying in any way a change in the rights and obligations of the Contracting Parties under other international agreements;

Understanding that the above recital is not intended to create a hierarchy between this Treaty and other international agreements;

Aware that questions regarding the management of plant genetic resources for food and agriculture are at the meeting point between agriculture, the environment and commerce, and convinced that there should be synergy among these sectors;

Aware of their responsibility to past and future generations to conserve the World's diversity of plant genetic resources for food and agriculture;

Recognizing that, in the exercise of their sovereign rights over their plant genetic resources for food and agriculture, states may mutually benefit from the creation of an effective multilateral system for facilitated access to a negotiated selection of these resources and for the fair and equitable sharing of the benefits arising from their use; and

Desiring to conclude an international agreement within the framework of the Food and Agriculture Organization of the United Nations, hereinafter referred to as FAO, under Article XIV of the FAO Constitution;

Have agreed as follows:

PART I – INTRODUCTION

Article 1 – Objectives

1.1 The objectives of this Treaty are the conservation and sustainable use of plant genetic resources for food and agriculture and the fair and equitable sharing of the benefits arising out of their use, in harmony with the Convention on Biological Diversity, for sustainable agriculture and food security.

1.2 These objectives will be attained by closely linking this Treaty to the Food and Agriculture Organization of the United Nations and to the Convention on Biological Diversity.

Article 2 – Use of terms

For the purpose of this Treaty, the following terms shall have the meanings hereunder assigned to them. These definitions are not intended to cover trade in commodities:

"In situ conservation" means the conservation of ecosystems and natural habitats and the maintenance and recovery of viable populations of species in their natural surroundings and, in the case of domesticated or cultivated plant species, in the surroundings where they have developed their distinctive properties.

"Ex situ conservation" means the conservation of plant genetic resources for food and agriculture outside their natural habitat.

“Plant genetic resources for food and agriculture” means any genetic material of plant origin of actual or potential value for food and agriculture.

“Genetic material” means any material of plant origin, including reproductive and vegetative propagating material, containing functional units of heredity.

“Variety” means a plant grouping, within a single botanical taxon of the lowest known rank, defined by the reproducible expression of its distinguishing and other genetic characteristics.

“*Ex situ* collection” means a collection of plant genetic resources for food and agriculture maintained outside their natural habitat.

“Centre of origin” means a geographical area where a plant species, either domesticated or wild, first developed its distinctive properties.

“Centre of crop diversity” means a geographic area containing a high level of genetic diversity for crop species in *in situ* conditions.

Article 3 – Scope

This Treaty relates to plant genetic resources for food and agriculture.

PART II - GENERAL PROVISIONS

Article 4 - General Obligations

Each Contracting Party shall ensure the conformity of its laws, regulations and procedures with its obligations as provided in this Treaty.

Article 5 – Conservation, Exploration, Collection, Characterization, Evaluation and Documentation of Plant Genetic Resources for Food and Agriculture

5.1 Each Contracting Party shall, subject to national legislation, and in cooperation with other Contracting Parties where appropriate, promote an integrated approach to the exploration, conservation and sustainable use of plant genetic resources for food and agriculture and shall in particular, as appropriate:

- (a) Survey and inventory plant genetic resources for food and agriculture, taking into account the status and degree of variation in existing populations, including those that are of potential use and, as feasible, assess any threats to them;
- (b) Promote the collection of plant genetic resources for food and agriculture and relevant associated information on those plant genetic resources that are under threat or are of potential use;
- (c) Promote or support, as appropriate, farmers and local communities' efforts to manage and conserve on-farm their plant genetic resources for food and agriculture;
- (d) Promote *in situ* conservation of wild crop relatives and wild plants for food production, including in protected areas, by supporting, *inter alia*, the efforts of indigenous and local communities;
- (e) Cooperate to promote the development of an efficient and sustainable system of *ex situ* conservation, giving due attention to the need for adequate documentation, characterization, regeneration and evaluation, and promote the development and transfer of appropriate technologies for this purpose with a view to improving the sustainable use of plant genetic resources for food and agriculture;

(f) Monitor the maintenance of the viability, degree of variation, and the genetic integrity of collections of plant genetic resources for food and agriculture.

5.2 The Contracting Parties shall, as appropriate, take steps to minimize or, if possible, eliminate threats to plant genetic resources for food and agriculture.

Article 6 – Sustainable Use of Plant Genetic Resources

6.1 The Contracting Parties shall develop and maintain appropriate policy and legal measures that promote the sustainable use of plant genetic resources for food and agriculture.

6.2 The sustainable use of plant genetic resources for food and agriculture may include such measures as:

- (a) pursuing fair agricultural policies that promote, as appropriate, the development and maintenance of diverse farming systems that enhance the sustainable use of agricultural biological diversity and other natural resources;
- (b) strengthening research which enhances and conserves biological diversity by maximizing intra- and inter-specific variation for the benefit of farmers, especially those who generate and use their own varieties and apply ecological principles in maintaining soil fertility and in combating diseases, weeds and pests;
- (c) promoting, as appropriate, plant breeding efforts which, with the participation of farmers, particularly in developing countries, strengthen the capacity to develop varieties particularly adapted to social, economic and ecological conditions, including in marginal areas;
- (d) broadening the genetic base of crops and increasing the range of genetic diversity available to farmers;
- (e) promoting, as appropriate, the expanded use of local and locally adapted crops, varieties and underutilized species;
- (f) supporting, as appropriate, the wider use of diversity of varieties and species in on-farm management, conservation and sustainable use of crops and creating strong links to plant breeding and agricultural development in order to reduce crop vulnerability and genetic erosion, and promote increased world food production compatible with sustainable development; and
- (g) reviewing, and, as appropriate, adjusting breeding strategies and regulations concerning variety release and seed distribution.

Article 7 – National Commitments and International Cooperation

7.1 Each Contracting Party shall, as appropriate, integrate into its agriculture and rural development policies and programmes, activities referred to in Articles 5 and 6, and cooperate with other Contracting Parties, directly or through FAO and other relevant international organizations, in the conservation and sustainable use of plant genetic resources for food and agriculture.

7.2 International cooperation shall, in particular, be directed to:

- (a) establishing or strengthening the capabilities of developing countries and countries with economies in transition with respect to conservation and sustainable use of plant genetic resources for food and agriculture;
- (b) enhancing international activities to promote conservation, evaluation, documentation, genetic enhancement, plant breeding, seed multiplication; and sharing, providing access to, and exchanging, in conformity with Part IV,

plant genetic resources for food and agriculture and appropriate information and technology;

- (c) maintaining and strengthening the institutional arrangements provided for in Part V; and
- (d) implement the funding strategy of Article 18.

Article 8 – Technical Assistance

The Contracting Parties agree to promote the provision of technical assistance to Contracting Parties, especially those that are developing countries or countries with economies in transition, either bilaterally or through the appropriate international organizations, with the objective of facilitating the implementation of this Treaty.

PART III - FARMERS' RIGHTS

Article 9 – Farmers' Rights

9.1 The Contracting Parties recognize the enormous contribution that the local and indigenous communities and farmers of all regions of the world, particularly those in the centres of origin and crop diversity, have made and will continue to make for the conservation and development of plant genetic resources which constitute the basis of food and agriculture production throughout the world.

9.2 The Contracting Parties agree that the responsibility for realizing Farmers' Rights, as they relate to plant genetic resources for food and agriculture, rests with national governments. In accordance with their needs and priorities, each Contracting Party should, as appropriate, and subject to its national legislation, take measures to protect and promote Farmers' Rights, including:

- (a) protection of traditional knowledge relevant to plant genetic resources for food and agriculture;
- (b) the right to equitably participate in sharing benefits arising from the utilization of plant genetic resources for food and agriculture; and
- (c) the right to participate in making decisions, at the national level, on matters related to the conservation and sustainable use of plant genetic resources for food and agriculture.

9.3 Nothing in this Article shall be interpreted to limit any rights that farmers have to save, use, exchange and sell farm-saved seed/propagating material, subject to national law and as appropriate.

PART IV - THE MULTILATERAL SYSTEM OF ACCESS AND BENEFIT-SHARING

Article 10 – Multilateral System of Access and Benefit-sharing

10.1 In their relationships with other States, the Contracting Parties recognize the sovereign rights of States over their own plant genetic resources for food and agriculture, including that the authority to determine access to those resources rests with national governments and is subject to national legislation.

10.2 In the exercise of their sovereign rights, the Contracting Parties agree to establish a multilateral system, which is efficient, effective, and transparent, both to facilitate access to plant genetic resources for food and agriculture, and to share, in a fair and equitable way, the benefits arising from the utilization of these resources, on a complementary and mutually reinforcing basis.

Article 11 – Coverage of the Multilateral System

11.1 In furtherance of the objectives of conservation and sustainable use of plant genetic resources for food and agriculture and the fair and equitable sharing of benefits arising out of their use, as stated in Article 1, the Multilateral System shall cover the plant genetic resources for food and agriculture listed in Annex I, established according to criteria of food security and interdependence.

11.2 The Multilateral System, as identified in Article 11.1, shall include all plant genetic resources for food and agriculture listed in Annex I that are under the management and control of the Contracting Parties and in the public domain. With a view to achieving the fullest possible coverage of the Multilateral System, the Contracting Parties invite all other holders of the plant genetic resources for food and agriculture listed in Annex I to include these plant genetic resources for food and agriculture in the Multilateral System.

11.3 Contracting Parties also agree to take appropriate measures to encourage natural and legal persons within their jurisdiction who hold plant genetic resources for food and agriculture listed in Annex I to include such plant genetic resources for food and agriculture in the Multilateral System.

11.4 Within two years of the entry into force of the Treaty, the Governing Body shall assess the progress in including the plant genetic resources for food and agriculture referred to in paragraph 11.3 in the Multilateral System. Following this assessment, the Governing Body shall decide whether access shall continue to be facilitated to those natural and legal persons referred to in paragraph 11.3 that have not included these plant genetic resources for food and agriculture in the Multilateral System, or take such other measures as it deems appropriate.

11.5 The Multilateral System shall also include the plant genetic resources for food and agriculture listed in Annex I and held in the *ex situ* collections of the International Agricultural Research Centres of the Consultative Group on International Agricultural Research (CGIAR), as provided in Article 15.1a, and in other international institutions, in accordance with Article 15.5.

Article 12 – Facilitated access to plant genetic resources for food and agriculture within the Multilateral System

12.1 The Contracting Parties agree that facilitated access to plant genetic resources for food and agriculture under the Multilateral System, as defined in Article 11, shall be in accordance with the provisions of this Treaty.

12.2 The Contracting Parties agree to take the necessary legal or other appropriate measures to provide such access to other Contracting Parties through the Multilateral System. To this effect, such access shall also be provided to legal and natural persons under the jurisdiction of any Contracting Party, subject to the provisions of Article 11.4.

12.3 Such access shall be provided in accordance with the conditions below:

- (a) Access shall be provided solely for the purpose of utilization and conservation for research, breeding and training for food and agriculture, provided that such purpose does not include chemical, pharmaceutical and/or other non-food/feed industrial uses. In the case of multiple-use crops (food and non-food), their importance for food security should be the determinant for their inclusion in the Multilateral System and availability for facilitated access.
- (b) Access shall be accorded expeditiously, without the need to track individual accessions and free of charge, or, when a fee is charged, it shall not exceed the minimal cost involved;

- (c) All available passport data and, subject to applicable law, any other associated available non-confidential descriptive information, shall be made available with the plant genetic resources for food and agriculture provided;
- (d) Recipients shall not claim any intellectual property or other rights that limit the facilitated access to the plant genetic resources for food and agriculture, or their genetic parts or components, in the form received from the Multilateral System;
- (e) Access to plant genetic resources for food and agriculture under development, including material being developed by farmers, shall be at the discretion of its developer, during the period of its development;
- (f) Access to plant genetic resources for food and agriculture protected by intellectual and other property rights shall be consistent with relevant international agreements, and with relevant national laws;
- (g) Plant genetic resources for food and agriculture accessed under the Multilateral System and conserved shall continue to be made available to the Multilateral System by the recipients of those plant genetic resources for food and agriculture, under the terms of this Treaty; and
- (h) Without prejudice to the other provisions under this Article, the Contracting Parties agree that access to plant genetic resources for food and agriculture found in *in situ* conditions will be provided according to national legislation or, in the absence of such legislation, in accordance with such standards as may be set by the Governing Body.

12.4 To this effect, facilitated access, in accordance with Articles 12.2 and 12.3 above, shall be provided pursuant to a standard material transfer agreement (MTA), which shall be adopted by the Governing Body and contain the provisions of Articles 12.3a, d and g, as well as the benefit-sharing provisions set forth in Article 13.2d(ii) and other relevant provisions of this Treaty, and the provision that the recipient of the plant genetic resources for food and agriculture shall require that the conditions of the MTA shall apply to the transfer of plant genetic resources for food and agriculture to another person or entity, as well as to any subsequent transfers of those plant genetic resources for food and agriculture.

12.5 Contracting Parties shall ensure that an opportunity to seek recourse is available, consistent with applicable jurisdictional requirements, under their legal systems, in case of contractual disputes arising under such MTAs, recognizing that obligations arising under such MTAs rest exclusively with the parties to those MTAs.

12.6 In emergency disaster situations, the Contracting Parties agree to provide facilitated access to appropriate plant genetic resources for food and agriculture in the Multilateral System for the purpose of contributing to the re-establishment of agricultural systems, in cooperation with disaster relief co-ordinators.

Article 13 - Benefit-sharing in the Multilateral System

13.1 The Contracting Parties recognize that facilitated access to plant genetic resources for food and agriculture which are included in the Multilateral System constitutes itself a major benefit of the Multilateral System and agree that benefits accruing therefrom shall be shared fairly and equitably in accordance with the provisions of this Article.

13.2 The Contracting Parties agree that benefits arising from the use, including commercial, of plant genetic resources for food and agriculture under the Multilateral System shall be shared fairly and equitably through the following mechanisms: the exchange of information, access to and transfer of technology, capacity-building, and

the sharing of the benefits arising from commercialization, taking into account the priority activity areas in the rolling Global Plan of Action, under the guidance of the Governing Body:

(a) Exchange of information:

The Contracting Parties agree to make available information which shall, *inter alia*, encompass catalogues and inventories, information on technologies, results of technical, scientific and socio-economic research, including characterization, evaluation and utilization, regarding those plant genetic resources for food and agriculture under the Multilateral System. Such information shall be made available, where non-confidential, subject to applicable law and in accordance with national capabilities. Such information shall be made available to all Contracting Parties to this Treaty through the information system, provided for in Article 17.

(b) Access to and transfer of technology

(i) The Contracting Parties undertake to provide and/or facilitate access to technologies for the conservation, characterization, evaluation and use of plant genetic resources for food and agriculture which are under the Multilateral System. Recognizing that some technologies can only be transferred through genetic material, the Contracting Parties shall provide and/or facilitate access to such technologies and genetic material which is under the Multilateral System and to improved varieties and genetic material developed through the use of plant genetic resources for food and agriculture under the Multilateral System, in conformity with the provisions of Article 12. Access to these technologies, improved varieties and genetic material shall be provided and/or facilitated, while respecting applicable property rights and access laws, and in accordance with national capabilities.

(ii) Access to and transfer of technology to countries, especially to developing countries and countries with economies in transition, shall be carried out through a set of measures, such as the establishment and maintenance of, and participation in, crop-based thematic groups on utilization of plant genetic resources for food and agriculture, all types of partnership in research and development and in commercial joint ventures relating to the material received, human resource development, and effective access to research facilities.

(iii) Access to and transfer of technology as referred to in (i) and (ii) above, including that protected by intellectual property rights, to developing countries that are Contracting Parties, in particular least developed countries, and countries with economies in transition, shall be provided and/or facilitated under fair and most favourable terms, in particular in the case of technologies for use in conservation as well as technologies for the benefit of farmers in developing countries, especially in least developed countries, and countries with economies in transition, including on concessional and preferential terms where mutually agreed, *inter alia*, through partnerships in research and development under the Multilateral System. Such access and transfer shall be provided on terms which recognize and are consistent with the adequate and effective protection of intellectual property rights.

(c) Capacity-building

Taking into account the needs of developing countries and countries with economies in transition, as expressed through the priority they accord to

building capacity in plant genetic resources for food and agriculture in their plans and programmes, when in place, in respect of those plant genetic resources for food and agriculture covered by the Multilateral System, the Contracting Parties agree to give priority to (i) establishing and/or strengthening programmes for scientific and technical education and training in conservation and sustainable use of plant genetic resources for food and agriculture, (ii) developing and strengthening facilities for conservation and sustainable use of plant genetic resources for food and agriculture, in particular in developing countries, and countries with economies in transition, and (iii) carrying out scientific research preferably, and where possible, in developing countries and countries with economies in transition, in cooperation with institutions of such countries, and developing capacity for such research in fields where they are needed.

(d) Sharing of monetary and other benefits of commercialization

- (i) The Contracting Parties agree, under the Multilateral System, to take measures in order to achieve commercial benefit-sharing, through the involvement of the private and public sectors in activities identified under this Article, through partnerships and collaboration, including with the private sector in developing countries and countries with economies in transition, in research and technology development;
- (ii) The Contracting Parties agree that the standard Material Transfer Agreement referred to in Article 12.4 shall include a requirement that a recipient who commercializes a product that is a plant genetic resource for food and agriculture and that incorporates material accessed from the Multilateral System, shall pay to the mechanism referred to in Article 19.3f, an equitable share of the benefits arising from the commercialization of that product, except whenever such a product is available without restriction to others for further research and breeding, in which case the recipient who commercializes shall be encouraged to make such payment.

The Governing Body shall, at its first meeting, determine the level, form and manner of the payment, in line with commercial practice. The Governing Body may decide to establish different levels of payment for various categories of recipients who commercialize such products; it may also decide on the need to exempt from such payments small farmers in developing countries and in countries with economies in transition. The Governing Body may, from time to time, review the levels of payment with a view to achieving fair and equitable sharing of benefits, and it may also assess, within a period of five years from the entry into force of this Treaty, whether the mandatory payment requirement in the MTA shall apply also in cases where such commercialized products are available without restriction to others for further research and breeding.

13.3 The Contracting Parties agree that benefits arising from the use of plant genetic resources for food and agriculture that are shared under the Multilateral System should flow primarily, directly and indirectly, to farmers in all countries, especially in developing countries, and countries with economies in transition, who conserve and sustainably utilize plant genetic resources for food and agriculture.

13.4 The Governing Body shall, at its first meeting, consider relevant policy and criteria for specific assistance under the agreed funding strategy established under Article 18 for the conservation of plant genetic resources for food and agriculture in developing countries, and countries with economies in transition whose contribution

to the diversity of plant genetic resources for food and agriculture in the Multilateral System is significant and/or which have special needs.

13.5 The Contracting Parties recognize that the ability to fully implement the Global Plan of Action, in particular of developing countries and countries with economies in transition, will depend largely upon the effective implementation of this Article and of the funding strategy as provided in Article 18.

13.6 The Contracting Parties shall consider modalities of a strategy of voluntary benefit-sharing contributions whereby Food Processing Industries that benefit from plant genetic resources for food and agriculture shall contribute to the Multilateral System.

PART V - SUPPORTING COMPONENTS

Article 14 – Global Plan of Action

Recognizing that the rolling Global Plan of Action for the Conservation and Sustainable Use of Plant Genetic Resources for Food and Agriculture is important to this Treaty, Contracting Parties should promote its effective implementation, including through national actions and, as appropriate, international cooperation to provide a coherent framework, *inter alia*, for capacity-building, technology transfer and exchange of information, taking into account the provisions of Article 13.

Article 15 - Ex Situ Collections of Plant Genetic Resources for Food and Agriculture held by the International Agricultural Research Centres of the Consultative Group on International Agricultural Research and other International Institutions

15.1 The Contracting Parties recognize the importance to this Treaty of the *ex situ* collections of plant genetic resources for food and agriculture held in trust by the International Agricultural Research Centres (IARCs) of the Consultative Group on International Agricultural Research (CGIAR). The Contracting Parties call upon the IARCs to sign agreements with the Governing Body with regard to such *ex situ* collections, in accordance with the following terms and conditions:

- (a) Plant genetic resources for food and agriculture listed in Annex I of this Treaty and held by the IARCs shall be made available in accordance with the provisions set out in Part IV of this Treaty.
- (b) Plant genetic resources for food and agriculture other than those listed in Annex I of this Treaty and collected before its entry into force that are held by IARCs shall be made available in accordance with the provisions of the MTA currently in use pursuant to agreements between the IARCs and the FAO. This MTA shall be amended by the Governing Body no later than its second regular session, in consultation with the IARCs, in accordance with the relevant provisions of this Treaty, especially Articles 12 and 13, and under the following conditions:
 - (i) The IARCs shall periodically inform the Governing Body about the MTAs entered into, according to a schedule to be established by the Governing Body;
 - (ii) The Contracting Parties in whose territory the plant genetic resources for food and agriculture were collected from *in situ* conditions shall be provided with samples of such plant genetic resources for food and agriculture on demand, without any MTA;
 - (iii) Benefits arising under the above MTA that accrue to the mechanism mentioned in Article 19.3f shall be applied, in particular, to the

conservation and sustainable use of the plant genetic resources for food and agriculture in question, particularly in national and regional programmes in developing countries and countries with economies in transition, especially in centres of diversity and the least developed countries; and

- (iv) The IARCs shall take appropriate measures, in accordance with their capacity, to maintain effective compliance with the conditions of the MTAs, and shall promptly inform the Governing Body of cases of non-compliance.
- (c) IARCs recognize the authority of the Governing Body to provide policy guidance relating to *ex situ* collections held by them and subject to the provisions of this Treaty.
- (d) The scientific and technical facilities in which such *ex situ* collections are conserved shall remain under the authority of the IARCs, which undertake to manage and administer these *ex situ* collections in accordance with internationally accepted standards, in particular the Genebank Standards as endorsed by the FAO Commission on Genetic Resources for Food and Agriculture.
- (e) Upon request by an IARC, the Secretary shall endeavour to provide appropriate technical support.
- (f) The Secretary shall have, at any time, right of access to the facilities, as well as right to inspect all activities performed therein directly related to the conservation and exchange of the material covered by this Article.
- (g) If the orderly maintenance of these *ex situ* collections held by IARCs is impeded or threatened by whatever event, including *force majeure*, the Secretary, with the approval of the host country, shall assist in its evacuation or transfer, to the extent possible.

15.2 The Contracting Parties agree to provide facilitated access to plant genetic resources for food and agriculture in Annex I under the Multilateral System to IARCs of the CGIAR that have signed agreements with the Governing Body in accordance with this Treaty. Such Centres shall be included in a list held by the Secretary to be made available to the Contracting Parties on request.

15.3 The material other than that listed in Annex I, which is received and conserved by IARCs after the coming into force of this Treaty, shall be available for access on terms consistent with those mutually agreed between the IARCs that receive the material and the country of origin of such resources or the country that has acquired those resources in accordance with the Convention on Biological Diversity or other applicable law.

15.4 The Contracting Parties are encouraged to provide IARCs that have signed agreements with the Governing Body with access, on mutually agreed terms, to plant genetic resources for food and agriculture not listed in Annex I that are important to the programmes and activities of the IARCs.

15.5 The Governing Body will also seek to establish agreements for the purposes stated in this Article with other relevant international institutions.

Article 16 – International Plant Genetic Resources Networks

16.1 Existing cooperation in international plant genetic resources for food and agriculture networks will be encouraged or developed on the basis of existing

arrangements and consistent with the terms of this Treaty, so as to achieve as complete coverage as possible of plant genetic resources for food and agriculture.

16.2 The Contracting Parties will encourage, as appropriate, all relevant institutions, including governmental, private, non-governmental, research, breeding and other institutions, to participate in the international networks.

Article 17 – The Global Information System on Plant Genetic Resources for Food and Agriculture

17.1 The Contracting Parties shall cooperate to develop and strengthen a global information system to facilitate the exchange of information, based on existing information systems, on scientific, technical and environmental matters related to plant genetic resources for food and agriculture, with the expectation that such exchange of information will contribute to the sharing of benefits by making information on plant genetic resources for food and agriculture available to all Contracting Parties. In developing the Global Information System, cooperation will be sought with the Clearing House Mechanism of the Convention on Biological Diversity.

17.2 Based on notification by the Contracting Parties, early warning should be provided about hazards that threaten the efficient maintenance of plant genetic resources for food and agriculture, with a view to safeguarding the material.

17.3 The Contracting Parties shall cooperate with the Commission on Genetic Resources for Food and Agriculture of the FAO in its periodic reassessment of the state of the world's plant genetic resources for food and agriculture in order to facilitate the updating of the rolling Global Plan of Action referred to in Article 14.

PART VI - FINANCIAL PROVISIONS

Article 18 – Financial Resources

18.1 The Contracting Parties undertake to implement a funding strategy for the implementation of this Treaty in accordance with the provisions of this Article.

18.2 The objectives of the funding strategy shall be to enhance the availability, transparency, efficiency and effectiveness of the provision of financial resources to implement activities under this Treaty.

18.3 In order to mobilize funding for priority activities, plans and programmes, in particular in developing countries and countries with economies in transition, and taking the Global Plan of Action into account, the Governing Body shall periodically establish a target for such funding.

18.4 Pursuant to this funding strategy:

(a) The Contracting Parties shall take the necessary and appropriate measures within the Governing Bodies of relevant international mechanisms, funds and bodies to ensure due priority and attention to the effective allocation of predictable and agreed resources for the implementation of plans and programmes under this Treaty.

(b) The extent to which Contracting Parties that are developing countries and Contracting Parties with economies in transition will effectively implement their commitments under this Treaty will depend on the effective allocation, particularly by the developed country Parties, of the resources referred to in this Article. Contracting Parties that are developing countries and Contracting Parties with economies in transition will accord due priority in their own plans and programmes to building capacity in plant genetic resources for food and agriculture.

(c) The Contracting Parties that are developed countries also provide, and Contracting Parties that are developing countries and Contracting Parties with economies in transition avail themselves of, financial resources for the implementation of this Treaty through bilateral and regional and multilateral channels. Such channels shall include the mechanism referred to in Article 19.3f.

(d) Each Contracting Party agrees to undertake, and provide financial resources for national activities for the conservation and sustainable use of plant genetic resources for food and agriculture in accordance with its national capabilities and financial resources. The financial resources provided shall not be used to ends inconsistent with this Treaty, in particular in areas related to international trade in commodities. ;

(e) The Contracting Parties agree that the financial benefits arising from Article 13.2d are part of the funding strategy.

(f) Voluntary contributions may also be provided by Contracting Parties, the private sector, taking into account the provisions of Article 13, non-governmental organisations and other sources. The Contracting Parties agree that the Governing Body shall consider modalities of a strategy to promote such contributions;

18.5 The Contracting Parties agree that priority will be given to the implementation of agreed plans and programmes for farmers in developing countries, especially in least developed countries, and in countries with economies in transition, who conserve and sustainably utilize plant genetic resources for food and agriculture.

PART VII - INSTITUTIONAL PROVISIONS

Article 19 – Governing Body

19.1 A Governing Body for this Treaty is hereby established, composed of all Contracting Parties.

19.2 All decisions of the Governing Body shall be taken by consensus unless by consensus another method of arriving at a decision on certain measures is reached, except that consensus shall always be required in relation to Articles 23 and 24.

19.3 The functions of the Governing Body shall be to promote the full implementation of this Treaty, keeping in view its objectives, and, in particular, to:

- (a) provide policy direction and guidance to monitor, and adopt such recommendations as necessary for the implementation of this Treaty and, in particular, for the operation of the Multilateral System;
- (b) adopt plans and programmes for the implementation of this Treaty;
- (c) adopt, at its first session, and periodically review the funding strategy for the implementation of this Treaty, in accordance with the provisions of Article 18;
- (d) adopt the budget of this Treaty;
- (e) consider and establish subject to the availability of necessary funds such subsidiary bodies as may be necessary, and their respective mandates and composition;
- (f) establish, as needed, an appropriate mechanism, such as a Trust Account, for receiving and utilizing financial resources that will accrue to it for purposes of implementing this Treaty;
- (g) establish and maintain cooperation with other relevant international organizations and treaty bodies, including in particular the Conference of the

Parties to the Convention on Biological Diversity, on matters covered by this Treaty, including their participation in the funding strategy;

- (h) consider and adopt, as required, amendments to this Treaty, in accordance with the provisions of Article 23;
- (i) consider and adopt, as required, amendments to annexes to this Treaty, in accordance with the provisions of Article 24;
- (j) consider modalities of a strategy to encourage voluntary contributions, in particular, with reference to Articles 13 and 18;
- (k) perform such other functions as may be necessary for the fulfilment of the objectives of this Treaty;
- (l) take note of relevant decisions of the Conference of the Parties to the Convention on Biological Diversity and other relevant international organizations and treaty bodies;
- (m) inform, as appropriate, the Conference of the Parties to the Convention on Biological Diversity and other relevant international organizations and treaty bodies of matters regarding the implementation of this Treaty; and
- (n) approve the terms of agreements with the IARCs and other international institutions under Article 15, and review and amend the MTA in Article 15.

19.4 Subject to Article 19.6, each Contracting Party shall have one vote and may be represented at sessions of the Governing Body by a single delegate who may be accompanied by an alternate, and by experts and advisers. Alternates, experts and advisers may take part in the proceedings of the Governing Body but may not vote, except in the case of their being duly authorized to substitute for the delegate.

19.5 The United Nations, its specialized agencies and the International Atomic Energy Agency, as well as any State not a Contracting Party to this Treaty, may be represented as observers at sessions of the Governing Body. Any other body or agency, whether governmental or non-governmental, qualified in fields relating to conservation and sustainable use of plant genetic resources for food and agriculture, which has informed the Secretary of its wish to be represented as an observer at a session of the Governing Body, may be admitted unless at least one third of the Contracting Parties present object. The admission and participation of observers shall be subject to the Rules of Procedure adopted by the Governing Body.

19.6 A Member Organization of FAO that is a Contracting Party and the member states of that Member Organization that are Contracting Parties shall exercise their membership rights and fulfil their membership obligations in accordance, *mutatis mutandis*, with the Constitution and General Rules of FAO.

19.7 The Governing Body shall adopt and amend, as required, its own Rules of Procedure and financial rules which shall not be inconsistent with this Treaty.

19.8 The presence of delegates representing a majority of the Contracting Parties shall be necessary to constitute a quorum at any session of the Governing Body.

19.9 The Governing Body shall hold regular sessions at least once every two years. These sessions should, as far as possible, be held back-to-back with the regular sessions of the Commission on Genetic Resources for Food and Agriculture.

19.10 Special Sessions of the Governing Body shall be held at such other times as may be deemed necessary by the Governing Body, or at the written request of any Contracting Party, provided that this request is supported by at least one third of the Contracting Parties.

19.11 The Governing Body shall elect its Chairperson and Vice-Chairpersons (collectively referred to as “the Bureau”), in conformity with its Rules of Procedure.

Article 20 – Secretary

20.1 The Secretary of the Governing Body shall be appointed by the Director-General of FAO, with the approval of the Governing Body. The Secretary shall be assisted by such staff as may be required.

20.2 The Secretary shall perform the following functions:

- (a) arrange for and provide administrative support for sessions of the Governing Body and for any subsidiary bodies as may be established;
- (b) assist the Governing Body in carrying out its functions, including the performance of specific tasks that the Governing Body may decide to assign to it;
- (c) report on its activities to the Governing Body.

20.3 The Secretary shall communicate to all Contracting Parties and to the Director-General:

- (a) decisions of the Governing Body within sixty days of adoption;
- (b) information received from Contracting Parties in accordance with the provisions of this Treaty.

20.4 The Secretary shall provide documentation in the six languages of the United Nations for sessions of the Governing Body.

20.5 The Secretary shall cooperate with other organizations and treaty bodies, including in particular the Secretariat of the Convention on Biological Diversity, in achieving the objectives of this Treaty.

Article 21 – Compliance

The Governing Body shall, at its first meeting, consider and approve cooperative and effective procedures and operational mechanisms to promote compliance with the provisions of this Treaty and to address issues of non-compliance. These procedures and mechanisms shall include monitoring, and offering advice or assistance, including legal advice or legal assistance, when needed, in particular to developing countries and countries with economies in transition.

Article 22 – Settlement of Disputes

22.1 In the event of a dispute between Contracting Parties concerning the interpretation or application of this Treaty, the parties concerned shall seek solutions by negotiation.

22.2 If the parties concerned cannot reach agreement by negotiation, they may jointly seek the good offices of, or request mediation by, a third party.

22.3 When ratifying, accepting, approving or acceding to this Treaty, or at any time thereafter, a Contracting Party may declare in writing to the Depositary that for a dispute not resolved in accordance with Article 22.1 or Article 22.2 above, it accepts one or both of the following means of dispute settlement as compulsory:

- (a) Arbitration in accordance with the procedure laid down in Part 1 of Annex II to this Treaty;
- (b) Submission of the dispute to the International Court of Justice.

22.4 If the parties to the dispute have not, in accordance with Article 22.3 above, accepted the same or any procedure, the dispute shall be submitted to conciliation in accordance with Part 2 of Annex II to this Treaty unless the parties otherwise agree.

Article 23 – Amendments of the Treaty

23.1 Amendments to this Treaty may be proposed by any Contracting Party.

23.2 Amendments to this Treaty shall be adopted at a session of the Governing Body. The text of any proposed amendment shall be communicated to Contracting Parties by the Secretary at least six months before the session at which it is proposed for adoption.

23.3 All amendments to this Treaty shall only be made by consensus of the Contracting Parties present at the session of the Governing Body.

23.4 Any amendment adopted by the Governing Body shall come into force among Contracting Parties having ratified, accepted or approved it on the ninetieth day after the deposit of instruments of ratification, acceptance or approval by two-thirds of the Contracting Parties. Thereafter the amendment shall enter into force for any other Contracting Party on the ninetieth day after that Contracting Party deposits its instrument of ratification, acceptance or approval of the amendment.

23.5 For the purpose of this Article, an instrument deposited by a Member Organization of FAO shall not be counted as additional to those deposited by member states of such an organization.

Article 24 – Annexes

24.1 The annexes to this Treaty shall form an integral part of this Treaty and a reference to this Treaty shall constitute at the same time a reference to any annexes thereto.

24.2 The provisions of Article 23 regarding amendments to this Treaty shall apply to the amendment of annexes.

Article 25 – Signature

This Treaty shall be open for signature at the FAO from 3 November 2001 to 4 November 2002 by all Members of FAO and any States that are not Members of FAO but are Members of the United Nations, or any of its specialized agencies or of the International Atomic Energy Agency.

Article 26 – Ratification, Acceptance or Approval

This Treaty shall be subject to ratification, acceptance or approval by the Members and non-Members of FAO referred to in Article 25. Instruments of ratification, acceptance, or approval shall be deposited with the Depositary.

Article 27 – Accession

This Treaty shall be open for accession by all Members of FAO and any States that are not Members of FAO but are Members of the United Nations, or any of its specialized agencies or of the International Atomic Energy Agency from the date on which the Treaty is closed for signature. Instruments of accession shall be deposited with the Depositary.

Article 28 – Entry into force

28.1 Subject to the provisions of Article 29.2, this Treaty shall enter into force on the ninetieth day after the deposit of the fortieth instrument of ratification, acceptance,

approval or accession, provided that at least twenty instruments of ratification, acceptance, approval or accession have been deposited by Members of FAO.

28.2 For each Member of FAO and any State that is not a Member of FAO but is a Member of the United Nations, or any of its specialized agencies or of the International Atomic Energy Agency that ratifies, accepts, approves or accedes to this Treaty after the deposit, in accordance with Article 28.1, of the fortieth instrument of ratification, acceptance, approval or accession, the Treaty shall enter into force on the ninetieth day following the deposit of its instrument of ratification, acceptance, approval or accession.

Article 29 – Member Organizations of FAO

29.1 When a Member Organization of FAO deposits an instrument of ratification, acceptance, approval or accession for this Treaty, the Member Organization shall, in accordance with the provisions of Article II.7 of the FAO Constitution, notify any change regarding its distribution of competence to its declaration of competence submitted under Article II.5 of the FAO Constitution as may be necessary in light of its acceptance of this Treaty. Any Contracting Party to this Treaty may, at any time, request a Member Organization of FAO that is a Contracting Party to this Treaty to provide information as to which, as between the Member Organization and its member states, is responsible for the implementation of any particular matter covered by this Treaty. The Member Organization shall provide this information within a reasonable time.

29.2 Instruments of ratification, acceptance, approval, accession or withdrawal, deposited by a Member Organization of FAO, shall not be counted as additional to those deposited by its Member States.

Article 30 – Reservations

No reservations may be made to this Treaty.

Article 31 – Non-Parties

The Contracting Parties shall encourage any Member of FAO or other State, not a Contracting Party to this Treaty, to accept this Treaty.

Article 32 – Withdrawals

32.1 Any Contracting Party may at any time after two years from the date on which this Treaty has entered into force for it, notify the Depositary in writing of its withdrawal from this Treaty. The Depositary shall at once inform all Contracting Parties.

32.2 Withdrawal shall take effect one year from the date of receipt of the notification.

Article 33 – Termination

33.1 This Treaty shall be automatically terminated if and when, as the result of withdrawals, the number of Contracting Parties drops below forty, unless the remaining Contracting Parties unanimously decide otherwise.

33.2 The Depositary shall inform all remaining Contracting Parties when the number of Contracting Parties has dropped to forty.

33.3 In the event of termination the disposition of assets shall be governed by the financial rules to be adopted by the Governing Body.

Article 34 – Depositary

The Director-General of FAO shall be the Depositary of this Treaty.

Article 35 – Authentic Texts

The Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish texts of this Treaty are equally authentic.

ANNEX I

LIST OF CROPS COVERED UNDER THE MULTILATERAL SYSTEM

Food crops

Crop	Genus	Observations
Breadfruit	<i>Artocarpus</i>	Breadfruit only.
Asparagus	<i>Asparagus</i>	
Oat	<i>Avena</i>	
Beet	<i>Beta</i>	
Brassica complex	<i>Brassica</i> et al.	Genera included are: <i>Brassica</i> , <i>Armoracia</i> , <i>Barbarea</i> , <i>Camelina</i> , <i>Crambe</i> , <i>Diploaxis</i> , <i>Eruca</i> , <i>Isatis</i> , <i>Lepidium</i> , <i>Raphanobrassica</i> , <i>Raphanus</i> , <i>Rorippa</i> , and <i>Sinapis</i> . This comprises oilseed and vegetable crops such as cabbage, rapeseed, mustard, cress, rocket, radish, and turnip. The species <i>Lepidium meyenii</i> (maca) is excluded.
Pigeon Pea	<i>Cajanus</i>	
Chickpea	<i>Cicer</i>	
Citrus	<i>Citrus</i>	Genera <i>Poncirus</i> and <i>Fortunella</i> are included as root stock.
Coconut	<i>Cocos</i>	
Major aroids	<i>Colocasia</i> , <i>Xanthosoma</i>	Major aroids include taro, cocoyam, dasheen and tannia.
Carrot	<i>Daucus</i>	
Yams	<i>Dioscorea</i>	
Finger Millet	<i>Eleusine</i>	
Strawberry	<i>Fragaria</i>	
Sunflower	<i>Helianthus</i>	
Barley	<i>Hordeum</i>	
Sweet Potato	<i>Ipomoea</i>	
Grass pea	<i>Lathyrus</i>	
Lentil	<i>Lens</i>	
Apple	<i>Malus</i>	
Cassava	<i>Manihot</i>	<i>Manihot esculenta</i> only.
Banana / Plantain	<i>Musa</i>	Except <i>Musa textilis</i> .
Rice	<i>Oryza</i>	
Pearl Millet	<i>Pennisetum</i>	
Beans	<i>Phaseolus</i>	Except <i>Phaseolus polyanthus</i> .
Pea	<i>Pisum</i>	
Rye	<i>Secale</i>	
Potato	<i>Solanum</i>	Section <i>tuberosa</i> included, except <i>Solanum phureja</i> .

Eggplant	<i>Solanum</i>	Section melongena included.
Sorghum	<i>Sorghum</i>	
Triticale	<i>Triticosecale</i>	
Wheat	<i>Triticum</i> et al.	Including <i>Agropyron</i> , <i>Elymus</i> , and <i>Secale</i> .
Faba Bean / Vetch	<i>Vicia</i>	
Cowpea et al.	<i>Vigna</i>	
Maize	<i>Zea</i>	Excluding <i>Zea perennis</i> , <i>Zea diploperennis</i> , and <i>Zea luxurians</i> .

Forages

Genera	Species
LEGUME FORAGES	
<i>Astragalus</i>	<i>chinensis, cicer, arenarius</i>
<i>Canavalia</i>	<i>ensiformis</i>
<i>Coronilla</i>	<i>varia</i>
<i>Hedysarum</i>	<i>coronarium</i>
<i>Lathyrus</i>	<i>cicera, ciliolatus, hirsutus, ochrus, odoratus, sativus</i>
<i>Lespedeza</i>	<i>cuneata, striata, stipulacea</i>
<i>Lotus</i>	<i>corniculatus, subbiflorus, uliginosus</i>
<i>Lupinus</i>	<i>albus, angustifolius, luteus</i>
<i>Medicago</i>	<i>arborea, falcata, sativa, scutellata, rigidula, truncatula</i>
<i>Melilotus</i>	<i>albus, officinalis</i>
<i>Onobrychis</i>	<i>viciifolia</i>
<i>Ornithopus</i>	<i>sativus</i>
<i>Prosopis</i>	<i>affinis, alba, chilensis, nigra, pallida</i>
<i>Pueraria</i>	<i>phaseoloides</i>
<i>Trifolium</i>	<i>alexandrinum, alpestre, ambiguum, angustifolium, arvense, agrocicerum, hybridum, incarnatum, pratense, repens, resupinatum, rueppellianum, semipilosum, subterraneum, vesiculosum</i>
GRASS FORAGES	
<i>Andropogon</i>	<i>gayanus</i>
<i>Agropyron</i>	<i>cristatum, desertorum</i>
<i>Agrostis</i>	<i>stolonifera, tenuis</i>
<i>Alopecurus</i>	<i>pratensis</i>
<i>Arrhenatherum</i>	<i>elatius</i>
<i>Dactylis</i>	<i>glomerata</i>
<i>Festuca</i>	<i>arundinacea, gigantea, heterophylla, ovina, pratensis, rubra</i>
<i>Lolium</i>	<i>hybridum, multiflorum, perenne, rigidum, temulentum</i>
<i>Phalaris</i>	<i>aquatica, arundinacea</i>
<i>Phleum</i>	<i>pratense</i>
<i>Poa</i>	<i>alpina, annua, pratensis</i>
<i>Tripsacum</i>	<i>laxum</i>
OTHER FORAGES	
<i>Atriplex</i>	<i>halimus, nummularia</i>
<i>Salsola</i>	<i>vermiculata</i>

ANNEX II

Part 1

ARBITRATION

Article 1

The claimant party shall notify the Secretary that the parties to the dispute are referring it to arbitration pursuant to Article 22. The notification shall state the subject-matter of arbitration and include, in particular, the articles of this Treaty, the interpretation or application of which are at issue. If the parties to the dispute do not agree on the subject matter of the dispute before the President of the tribunal is designated, the arbitral tribunal shall determine the subject matter. The Secretary shall forward the information thus received to all Contracting Parties to this Treaty.

Article 2

1. In disputes between two parties to the dispute, the arbitral tribunal shall consist of three members. Each of the parties to the dispute shall appoint an arbitrator and the two arbitrators so appointed shall designate by common agreement the third arbitrator who shall be the President of the tribunal. The latter shall not be a national of one of the parties to the dispute, nor have his or her usual place of residence in the territory of one of these parties to the dispute, nor be employed by any of them, nor have dealt with the case in any other capacity.

2. In disputes between more than two Contracting Parties, parties to the dispute with the same interest shall appoint one arbitrator jointly by agreement.

3. Any vacancy shall be filled in the manner prescribed for the initial appointment.

Article 3

1. If the President of the arbitral tribunal has not been designated within two months of the appointment of the second arbitrator, the Director-General of FAO shall, at the request of a party to the dispute, designate the President within a further two-month period.

2. If one of the parties to the dispute does not appoint an arbitrator within two months of receipt of the request, the other party may inform the Director-General of FAO who shall make the designation within a further two-month period.

Article 4

The arbitral tribunal shall render its decisions in accordance with the provisions of this Treaty and international law.

Article 5

Unless the parties to the dispute otherwise agree, the arbitral tribunal shall determine its own rules of procedure.

Article 6

The arbitral tribunal may, at the request of one of the parties to the dispute, recommend essential interim measures of protection.

Article 7

The parties to the dispute shall facilitate the work of the arbitral tribunal and, in particular, using all means at their disposal, shall:

- (a) Provide it with all relevant documents, information and facilities; and
- (b) Enable it, when necessary, to call witnesses or experts and receive their evidence.

Article 8

The parties to the dispute and the arbitrators are under an obligation to protect the confidentiality of any information they receive in confidence during the proceedings of the arbitral tribunal.

Article 9

Unless the arbitral tribunal determines otherwise because of the particular circumstances of the case, the costs of the tribunal shall be borne by the parties to the dispute in equal shares. The tribunal shall keep a record of all its costs, and shall furnish a final statement thereof to the parties to the dispute.

Article 10

Any Contracting Party that has an interest of a legal nature in the subject-matter of the dispute which may be affected by the decision in the case, may intervene in the proceedings with the consent of the tribunal.

Article 11

The tribunal may hear and determine counterclaims arising directly out of the subject-matter of the dispute.

Article 12

Decisions both on procedure and substance of the arbitral tribunal shall be taken by a majority vote of its members.

Article 13

If one of the parties to the dispute does not appear before the arbitral tribunal or fails to defend its case, the other party may request the tribunal to continue the proceedings and to make its award. Absence of a party to the dispute or a failure of a party to the dispute to defend its case shall not constitute a bar to the proceedings. Before rendering its final decision, the arbitral tribunal must satisfy itself that the claim is well founded in fact and law.

Article 14

The tribunal shall render its final decision within five months of the date on which it is fully constituted unless it finds it necessary to extend the time-limit for a period which should not exceed five more months.

Article 15

The final decision of the arbitral tribunal shall be confined to the subject-matter of the dispute and shall state the reasons on which it is based. It shall contain the names of the members who have participated and the date of the final decision. Any member of the tribunal may attach a separate or dissenting opinion to the final decision.

Article 16

The award shall be binding on the parties to the dispute. It shall be without appeal unless the parties to the dispute have agreed in advance to an appellate procedure.

Article 17

Any controversy which may arise between the parties to the dispute as regards the interpretation or manner of implementation of the final decision may be submitted by either party to the dispute for decision to the arbitral tribunal which rendered it.

Part 2

CONCILIATION

Article 1

A conciliation commission shall be created upon the request of one of the parties to the dispute. The commission shall, unless the parties to the dispute otherwise agree, be composed of five members, two appointed by each party concerned and a President chosen jointly by those members.

Article 2

In disputes between more than two Contracting Parties, parties to the dispute with the same interest shall appoint their members of the commission jointly by agreement. Where two or more parties to the dispute have separate interests or there is a disagreement as to whether they are of the same interest, they shall appoint their members separately.

Article 3

If any appointments by the parties to the dispute are not made within two months of the date of the request to create a conciliation commission, the Director-General of FAO shall, if asked to do so by the party to the dispute that made the request, make those appointments within a further two-month period.

Article 4

If a President of the conciliation commission has not been chosen within two months of the last of the members of the commission being appointed, the Director-General of FAO shall, if asked to do so by a party to the dispute, designate a President within a further two-month period.

Article 5

The conciliation commission shall take its decisions by majority vote of its members. It shall, unless the parties to the dispute otherwise agree, determine its own procedure. It shall render a proposal for resolution of the dispute, which the parties shall consider in good faith.

Article 6

A disagreement as to whether the conciliation commission has competence shall be decided by the commission.

МЕЂУНАРОДНИ УГОВОР О БИЉНИМ ГЕНЕТИЧКИМ РЕСУРСИМА ЗА ХРАНУ И ПОЉОПРИВРЕДУ

ПРЕАМБУЛА

Уговорне стране,

Уверене у посебну природу биљних генетичких ресурса за храну и пољопривреду, њихове особене карактеристике и проблеме који намећу посебна решења;

Узнемирене због континуиране ерозије тих ресурса;

Свесне да су биљни генетички ресурси за храну и пољопривреду заједничка брига свих земаља, с обзиром да све земље у великој мери зависе од биљних генетичких ресурса за храну и пољопривреду који воде порекло из неке друге земље;

Потврђујући да су: очување, истраживање, колекционисање, карактеризација, евалуација и документација биљних генетичких ресурса за храну и пољопривреду кључни за остваривање циљева Римске декларације о светској сигурности хране и Плана акције Светског самита о храни и за одрживи пољопривредни развој ове и будућих генерација, и да хитно треба ојачати капацитет земаља у развоју и земаља са привредом у транзицији за предузимање таквих задатака;

Констатујући да Глобални план акције за очување и одрживо коришћење биљних генетичких ресурса за храну и пољопривреду представља међународно договорен оквир за такве активности;

Признајући надаље да су биљни генетички ресурси за храну и пољопривреду сировина која је неопходна за генетичко побољшање усева, било путем одабира од стране пољопривредних произвођача, било класичним оплемењивањем биља или модерним биотехнологијама, и да су од суштинског значаја за прилагођавање на непредвидиве промене животне средине и будуће људске потребе;

Потврђујући да су ранији, садашњи и будући доприноси пољопривредних произвођача очувању, побољшању и доступности тих ресурса, у свим регионима света, а посебно у центрима порекла и разноврсности, основ права пољопривредних произвођача;

Такође, потврђујући да су права призната овим Уговором да се сачува, користи, размењује и продаје „семе са тавана“ и други пропагациони материјал, и учествује у одлучивању о праведној и једнакој расподели користи које произилазе из коришћења биљних генетичких ресурса за храну и пољопривреду, од фундаменталног значаја за реализацију права пољопривредних произвођача, као и за унапређење права пољопривредних произвођача на националном и међународном нивоу;

Уочавајући да овај Уговор и други међународни споразуми релевантни за овај Уговор, треба да се међусобно допуњују у функцији одрживе пољопривреде и сигурности хране;

Потврђујући да се ништа у овом Уговору неће тумачити тако да на било који начин подразумева промену у правима и обавезама Уговорних страна по другим међународним споразумима;

Сматрајући да горњи наводи немају за циљ да створе хијерархијски однос између овог Уговора и других међународних споразума;

Свесне да питања која се односе на управљање биљним генетичким ресурсима за храну и пољопривреду представљају додирну тачку између пољопривреде, животне средине и трговине и убеђене да треба да постоји синергија између тих сектора;

Свесне своје одговорности према претходним и будућим генерацијама да се очува светска разноврсност биљних генетичких ресурса за храну и пољопривреду;

Увиђајући да би државама, у остваривању суверених права над својим биљним генетичким ресурсима за храну и пољопривреду, могло бити корисно стварање ефикасног мултилатералног система за олакшан приступ делу ових ресурса који би био утврђен преговорима, као и за праведну и једнаку расподелу користи које проистичу из њиховог коришћења; и

У жељи да закључе међународни споразум у оквиру Организације за храну и пољопривреду Уједињених нација, у даљем тексту ФАО, по чл. XIV Статута ФАО;

Договориле су се о следећем:

ДЕО I - УВОД

Члан 1. - Циљеви

1.1. Циљеви овог Уговора су очување и одрживо коришћење биљних генетичких ресурса за храну и пољопривреду, праведна и једнака расподела користи која произилази из њиховог коришћења, у складу са Конвенцијом о биолошкој разноврсности, за одрживу пољопривреду и сигурност хране.

1.2. Ови циљеви ће се остварити тесним повезивањем овог Уговора са Организацијом за храну и пољопривреду Уједињених нација и са Конвенцијом о биолошкој разноврсности.

Члан 2. - Коришћење израза

У сврху овог Уговора, следећи изрази имаће значења која им овде буду дата. Ове дефиниције немају за циљ да обухвате трговину робама:

„*In situ* очување” означава очување екосистема и природних станишта, одржавање и обнову за живот способних популација биљних врста у својим природним окружењима, као и у случају одомаћених или гајених биљних врста у окружењима где су развиле своје препознатљиве особине.

„*Ex situ* очување” означава очување биљних генетичких ресурса за храну и пољопривреду ван свог природног станишта.

„Биљни генетички ресурси за храну и пољопривреду” означава било који генетички материјал биљног порекла стварне или потенцијалне вредности за храну и пољопривреду.

„Генетички материјал” означава било који материјал биљног порекла, укључујући репродуктивни и вегетативни пропагациони материјал, који садржи функционалне јединице наслеђа.

„Сорта” означава групу биљака која припада истој таксономској јединици најнижег ранга, а која се при репродукцији карактерише поновљивошћу својих фенотипских особина и других генетичких карактеристика.

„*Ex situ* колекција” означава колекцију биљних генетичких ресурса за храну и пољопривреду одржаваних ван свог природног станишта.

„Центар порекла” означава географско подручје на ком је биљна врста, било гајена или самоникла, по први пут развила своје препознатљиве особине.

„Центар диверзитета усева” означава географско подручје које садржи висок ниво генетичке разноврсности одређене врсте усева у *in situ* условима.

Члан 3. - Делокруг

Овај Уговор односи се на биљне генетичке ресурсе за храну и пољопривреду.

ДЕО II - ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 4. - Опште обавезе

Свака Уговорна страна осигурава усклађеност својих закона, прописа и процедура са обавезама предвиђеним овим Уговором.

Члан 5. - Очување, истраживање, колекционисање, карактеризација, евалуација и документација биљних генетичких ресурса за храну и пољопривреду

5.1. Свака Уговорна страна ће у зависности од домаћег законодавства, и у сарадњи са другим Уговорним странама тамо где то одговара, промовисати интегрисани приступ истраживању, очувању и одрживом коришћењу биљних генетичких ресурса за храну и пољопривреду, а већ према погодности:

- (а) Урадити преглед и попис биљних генетичких ресурса за храну и пољопривреду, узимајући у обзир статус и степен варирања код постојећих популација, укључујући оне које имају потенцијалну вредност за коришћење и уколико је изводљиво, проценити потенцијалне претње по њих;
- (б) Промовисати колекционисање биљних генетичких ресурса за храну и пољопривреду и релевантних сродних информација о оним биљним и генетичким ресурсима који су угрожени или се потенцијално могу користити;
- (ц) Промовисати или подржавати настојања пољопривредних произвођача и локалних заједница у управљању и очувању биљних генетичких ресурса за храну и пољопривреду на пољопривредним газдинствима;
- (д) Промовисати *in situ* очување дивљих сродника усева и самоникле биљке за производњу хране, укључујући заштићена подручја, подржавањем напора домицилне и локалне заједнице;
- (е) Сарађивати у циљу промовисања развоја ефикасног и одрживог система *ex situ* очувања, посвећујући посебну пажњу потреби за адекватном документацијом, карактеризацијом, регенерацијом и евалуацијом; промовишући развој и трансфер одговарајућих технологија, са циљем побољшања одрживог коришћења биљних генетичких ресурса за храну и пољопривреду;
- (ф) Пратити очување животне способности, степена варијације и генетички интегритет колекција биљних генетичких ресурса за храну и пољопривреду.

5.2. Уговорне стране ће према погодности, предузети кораке да смање или ако је могуће, уклоне претње по биљне генетичке ресурсе за храну и пољопривреду.

Члан 6. - Одрживо коришћење биљних генетичких ресурса

6.1. Уговорне стране ће развити и спроводити одговарајуће мере политике и правне мере којима се промовише одрживо коришћење биљних генетичких ресурса за храну и пољопривреду.

6.2. Одрживо коришћење биљних генетичких ресурса за храну и пољопривреду може да укључи мере као што су:

- (а) вођење правичне пољопривредне политике која промовише, према погодности, развој и одржавање различитих пољопривредних система, који унапређују одрживо коришћење пољопривредне биолошке разноврсности и других природних ресурса;
- (б) јачање истраживачког рада који унапређује очување биолошке разноврсности повећавањем варијација унутар врсте и између врста, а у корист пољопривредних произвођача; посебно оних који стварају и користе властите сорте и примењују еколошке принципе у одржавању плодности земљишта и борби против болести, корова и штеточина;
- (ц) промовисање, већ према погодности, напора у оплемењивању биља, уз учешће пољопривредних произвођача, посебно у земљама у развоју укључујући и маргинална подручја, која ојачавају капацитете за стварање сорти посебно прилагођених социјалним, економским и еколошким условима;
- (д) проширење генетичке основе усева и повећање распона генетичке разноврсности доступне пољопривредним произвођачима;
- (е) промовисање, већ према погодности, шире употребе локалних и локално прилагођених усева, сорти и недовољно коришћених врста;
- (ф) подржавање, тамо где је то одговарајуће, шире употребе разноврсности сорти и врста за управљање, очување и одрживо коришћење усева на пољопривредним газдинствима и стварање јаких веза са оплемењивањем биља и пољопривредним развојем како би се смањила рањивост усева и њихова генетичка ерозија, као и промовисање повећања светске производње хране у складу са одрживим развојем; и
- (г) разматрање, и тамо где је то одговарајуће, прилагођавање стратегија оплемењивања и прописа који се односе на признавање сорти и дистрибуцију семена.

Члан 7. - Националне обавезе и међународна сарадња

7.1. Свака Уговорна страна ће, према погодности, интегрисати у своје политике и програме пољопривредног и руралног развоја, активности наведене у чл. 5. и 6. и сарађивати са другим Уговорним странама, непосредно или преко ФАО и других релевантних међународних организација, на очувању и одрживом коришћењу биљних генетичких ресурса за храну и пољопривреду.

7.2. Међународна сарадња ће нарочито бити усмерена на:

- (а) стварање или јачање капацитета земаља у развоју и земаља са привредом у транзицији у погледу очувања и одрживог коришћења биљних генетичких ресурса за храну и пољопривреду;

- (б) јачање међународних активности у промовисању очувања, евалуације, документације, генетичког јачања, оплемењивања биља, умножавања семена; и поделе, омогућавањем приступа и размене, у складу са Делом IV, биљних генетичких ресурса за храну и пољопривреду и одговарајућих информација и технологије;
- (ц) одржавање и јачање институционалних решења предвиђених у Делу V; и
- (д) спровођење стратегије финансирања из члана 18.

Члан 8. - Техничка помоћ

Уговорне стране су сагласне да ће промовисати пружање техничке помоћи другим Уговорним странама, нарочито земљама у развоју или земљама са привредом у транзицији, било билатерално или преко одговарајућих међународних организација, са циљем обезбеђивања лакшег спровођења овог Уговора.

ДЕО III - ПРАВА ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОЂАЧА

Члан 9. - Права пољопривредних произвођача

9.1. Уговорне стране увиђају велики допринос локалних и домицилних заједница и пољопривредних произвођача из свих делова света, посебно оних у центрима порекла и разноврсности усева, који су радили и наставиће да раде на очувању и развоју биљних генетичких ресурса, а који чине основу прехранбене и пољопривредне производње широм света.

9.2. Уговорне стране су сагласне да је одговорност за реализацију права пољопривредних произвођача који се односе на биљне генетичке ресурсе за храну и пољопривреду на националним владама. У складу са њиховим потребама и приоритетима свака Уговорна страна треба да, већ према погодности, у складу са својим националним законодавством, предузме мере да заштити и промовише права пољопривредних произвођача, укључујући:

- (а) заштиту традиционалног знања релевантног за биљне генетичке ресурсе за храну и пољопривреду;
- (б) право на равноправно учешће у расподели користи које проистичу из коришћења биљних генетичких ресурса за храну и пољопривреду; и
- (ц) право на учешће у доношењу одлука, на националном нивоу, по питањима која се односе на очување и одрживо коришћење биљних генетичких ресурса за храну и пољопривреду.

9.3. Ништа у овом члану неће бити тумачено као ограничавање било ког права пољопривредних произвођача да сачувају, користе, размењују и продају „семе са тавана“/садни материјал у складу са националним законодавством и тамо где је то одговарајуће.

ДЕО IV - МУЛТИЛАТЕРАЛНИ СИСТЕМ ПРИСТУПА И УЧЕШЋА У РАСПОДЕЛИ КОРИСТИ

Члан 10. - Мултилатерални систем приступа и учешћа у расподели користи

10.1. У односима са другим државама, Уговорне стране признају суверена права држава у односу на њихове властите биљне генетичке ресурсе за храну и пољопривреду, укључујући и то да овлашћења за одређивање приступа тим ресурсима имају националне владе у складу са националним законодавством.

10.2. У остваривању својих суверених права, Уговорне стране су сагласне да ће успоставити Мултилатерални систем који је ефикасан, делотворан и транспарентан, како би се олакшао приступ биљним генетичким ресурсима за храну и пољопривреду, тако и ради заједничког учешћа у расподели користи на праведан и једнак начин које проистичу из коришћења тих ресурса, и то на начин да се међусобно допуњују и потпомажу.

Члан 11. – Обухват Мултилатералног система

11.1. Ради унапређења циљева очувања и одрживог коришћења биљних генетичких ресурса за храну и пољопривреду, као и праведног и једнаког учешћа у расподели користи које произилазе из њиховог коришћења, како је наведено у члану 1. Мултилатерални систем ће обухватити биљне генетичке ресурсе за храну и пољопривреду наведене у Анексу I, установљеном у складу са критеријумима сигурности хране и међузависности.

11.2. Мултилатерални систем, одређен чланом 11.1, обухватиће све биљне генетичке ресурсе за храну и пољопривреду наведене у Анексу I, који су под управом и контролом Уговорних страна и у домену јавног сектора. Како би Мултилатерални систем имао најшири могући обухват, Уговорне стране позивају све друге имаоце биљних генетичких ресурса за храну и пољопривреду наведених у Анексу I, да укључе те биљне генетичке ресурсе за храну и пољопривреду у Мултилатерални систем.

11.3. Уговорне стране такође су сагласне да предузму одговарајуће мере како би подстакле физичка и правна лица у оквирима њихових надлежности, а која имају биљне генетичке ресурсе за храну и пољопривреду наведене у Анексу I, да укључе такве биљне генетичке ресурсе за храну и пољопривреду у Мултилатерални систем.

11.4. У року од две године од ступања на снагу Уговора, Управљачко тело ће оценити остварени напредак у укључивању биљних генетичких ресурса за храну и пољопривреду поменутих у ставу 11.3. у Мултилатерални систем. На основу те оцене, Управљачко тело ће одлучити да ли ће приступ и даље бити олакшан оним физичким и правним лицима поменутих у ставу 11.3. која нису укључила те биљне генетичке ресурсе за храну и пољопривреду у Мултилатерални систем, или ће предузети неке друге мере које сматра примерним.

11.5. Мултилатерални систем такође ће укључити биљне генетичке ресурсе за храну и пољопривреду наведене у Анексу I који се чувају у *ex situ* колекцијама Међународних центара за пољопривредна истраживања Консултативне групе за међународна пољопривредна истраживања (*Consultative Group on International Agricultural Research-CGIAR*), као што је предвиђено чланом 15.1.(a), и код других међународних институција, у складу са чланом 15.5.

Члан 12. - Олакшан приступ генетичким ресурсима за храну и пољопривреду у оквиру Мултилатералног система

12.1. Уговорне стране су сагласне да олакшан приступ биљним генетичким ресурсима за храну и пољопривреду у оквиру Мултилатералног система, као што је дефинисано чланом 11. треба да буде у складу са одредбама овог Уговора.

12.2. Уговорне стране су сагласне да предузму неопходне правне или друге одговарајуће мере како би обезбедиле такав приступ другим Уговорним странама преко Мултилатералног система. У ту сврху, такав приступ биће

такође обезбеђен правним и физичким лицима која су под јурисдикцијом било које Уговорне стране, у складу са чланом 11.4.

12.3. Такав приступ биће обезбеђен у складу са доле наведеним условима:

- (a) Приступ ће бити обезбеђен само у сврху коришћења и очувања за потребе истраживања, оплемењивања и обука за храну и пољопривреду, под условом да таква сврха не укључује хемијске, фармацеутске и/или друге индустријске употребе које нису намењене производњи хране и хранива. У случају усева вишеструке намене (прехрамбене и непрехрамбене), њихов значај за сигурност хране и расположивост за олакшани приступ треба да буде одлучујући за њихово укључивање у Мултилатерални систем;
- (б) Приступ ће бити одобраван хитно, без потребе евидентирања појединачних узорака и бесплатно, или када се наплаћује накнада, она неће бити већа од минималних трошкова који настају;
- (ц) Сви доступни пасошки подаци и, зависно од важећег закона, све друге припадајуће, расположиве, неповерљиве, дескриптивне информације биће стављене на располагање заједно са биљним генетичким ресурсима за храну и пољопривреду који се достављају;
- (д) Примаоци не смеју полагати право ни на какву интелектуалну својину или друга права која ограничавају олакшан приступ тим биљним генетичким ресурсима за храну и пољопривреду, нити њиховим генетичким деловима или компонентама, у облику у којем су примљени из Мултилатералног система;
- (е) Приступ биљним генетичким ресурсима за храну и пољопривреду који су у развоју, укључујући материјал који развијају пољопривредници, биће зависан од дозволе онога ко га развија, током периода тог развоја;
- (ф) Приступ биљним генетичким ресурсима за храну и пољопривреду који су заштићени правом интелектуалне и друге својине, биће у складу са релевантним међународним уговорима и националним законима;
- (г) Примаоци који су примили и чувају биљне генетичке ресурсе за храну и пољопривреду из Мултилатералног система осигураће да ти биљни генетички ресурси за храну и пољопривреду буду и даље доступни Мултилатералном систему у складу са условима овог Уговора; и
- (х) Не доводећи у питање друге одредбе овог члана, Уговорне стране су сагласне да се приступање биљним генетичким ресурсима за храну и пољопривреду, који се налазе у *in situ* условима обезбеди у складу са националним законодавством или, у одсуству таквог законодавства, у складу са стандардима које може да одреди Управљачко тело.

12.4. У ову сврху, олакшани приступ, у складу са горе наведеним чл. 12.2. и 12.3. биће осигуран сходно стандардном Споразуму о трансферу материјала (*standard Material Transfer Agreement – MTA*), који ће усвојити Управљачко тело и који ће садржати одредбе члана 12.3. (а), (д) и (г), као и одредбе о учествовању у подели користи наведене у члану 13.2. (д) (ii) и другим релевантним одредбама овог Уговора, као и одредбу да ће прималац биљних генетичких ресурса за храну и пољопривреду захтевати да се услови Споразума о трансферу материјала примењују на трансфер биљних генетичких ресурса за храну и пољопривреду неком другом лицу или установи, као и на све даље трансфере тих биљних генетичких ресурса за храну и пољопривреду.

12.5. Уговорне стране ће обезбедити могућност тражења правне помоћи, сагласно примењивим условима у погледу надлежности, у оквиру својих правних система, у случају уговорних спорова, који проистекну у оквиру таквих Споразума о трансферу материјала, признајући да обавезе које проистичу из таквих споразума имају искључиво стране у тим споразумима.

12.6. У околностима ванредних ситуација и елементарних непогода уговорне стране су сагласне да обезбеде олакшани приступ одговарајућим биљним генетичким ресурсима за храну и пољопривреду у оквиру Мултилатералног система са циљем да дају допринос поновном успостављању пољопривредних система, у сарадњи са координаторима за помоћ у случају непогоде.

Члан 13. - Учесће у расподели користи у Мултилатералном систему

13.1. Уговорне стране увиђају да олакшани приступ биљним генетичким ресурсима за храну и пољопривреду који су укључени у Мултилатерални систем представља, сам по себи, главну предност Мултилатералног система и сагласне су да користи које из тога проистекну треба да се расподеле праведно и једнако у складу са одредбама овог члана.

13.2. Уговорне стране су сагласне да користи које проистекну из коришћења, укључујући и комерцијалне, биљних генетичких ресурса за храну и пољопривреду у оквиру Мултилатералног система, треба да се расподеле праведно и једнако помоћу следећих механизма: размена информација, приступ и трансфер технологије, изградња капацитета и заједничко учешће у расподели користи која проистекне из комерцијализације, водећи рачуна о подручјима приоритетних области у текућем Глобалном плану акције, уз усмеравање Управљачког тела:

(а) Размена информација:

Уговорне стране пристају да ставе на располагање информације које ће, између осталог, обухватити каталоге и инвентаре, информације о технологијама, резултате техничких, научних и социоекономских истраживања, укључујући карактеризацију, евалуацију и коришћење, у погледу тих биљних генетичких ресурса за храну и пољопривреду у Мултилатералном систему. Такве информације биће стављене на располагање, у случајевима када нису поверљиве, подложно позитивном праву и у складу са националним капацитетима. Такве информације биће стављене на располагање свим уговорним странама овог уговора преко информационог система, као што је предвиђено чланом 17.

(б) Приступ и трансфер технологије

(i) Уговорне стране ће обезбедити и/или олакшати приступ технологијама за чување, карактеризацију, евалуацију и коришћење биљних генетичких ресурса за храну и пољопривреду који су у оквиру Мултилатералног система. Увиђајући да неке технологије могу да се трансферишу само преко генетичког материјала, Уговорне стране ће обезбедити и/или олакшати приступ: таквим технологијама и генетичком материјалу који је у оквиру Мултилатералног система и побољшаним сортама и генетичком материјалу који је развијен кроз систем коришћења биљних генетичких ресурса за храну и пољопривреду у оквиру Мултилатералног система, у складу са одредбама члана 12. Приступ тим технологијама, побољшаним сортама и генетичком материјалу биће обезбеђен и/или олакшан, уз поштовање применљивих имовинских права и закона о приступу, а у складу са националним могућностима.

- (ii) Приступ и трансфер технологије земљама, посебно земљама у развоју и земљама са привредом у транзицији, биће реализован кроз низ мера, као што су формирање, одржавање и учешће у раду по тематским групама за поједине усеве о коришћењу биљних генетичких ресурса за храну и пољопривреду, свих врста партнерских веза у истраживањима и развоју, и у заједничким комерцијалним улагањима која се односе на примљен материјал, оспособљавање кадрова и ефикасан приступ истраживачким институцијама.
- (iii) Приступ и трансфер технологије као што је поменуто у горњим ставовима (i) и (ii), укључујући онај који је заштићен правима интелектуалне својине, у земље у развоју које су Уговорне стране, посебно најмање развијене земље и земље са привредом у транзицији, биће обезбеђен и/или олакшан под правичним и веома повољним условима, посебно у случају технологија за коришћење у чувању као и технологија у корист пољопривредних произвођача у земљама у развоју, посебно у најмање развијеним земљама и земљама са привредом у транзицији, укључујући уступке и преференцијалне услове тамо где то буде обострано договорено, између осталог, кроз партнерства у истраживању и развоју у оквиру Мултилатералног система. Такав приступ и трансфер биће обезбеђен под условима који признају и у складу су са одговарајућом и делотворном заштитом права интелектуалне својине.

(ц) Изградња капацитета

Узимајући у обзир потребе земаља у развоју и земаља са привредом у транзицији, као што је изражено кроз приоритет изградње капацитета у погледу биљних генетичких ресурса за храну и пољопривреду, у својим плановима и програмима уколико постоје, у погледу тих биљних генетичких ресурса за храну и пољопривреду обухваћених Мултилатералним системом, Уговорне стране пристају да дају приоритет: (i) утврђивању и/или јачању програма за научно и стручно образовање и обуку из области очувања и одрживог коришћења биљних генетичких ресурса за храну и пољопривреду, (ii) развијању и јачању капацитета за чување и одрживо коришћење биљних генетичких ресурса за храну и пољопривреду, посебно у земљама у развоју и земљама са привредом у транзицији и (iii) обављању научно-истраживачког рада у првом реду, и где је то могуће, у земљама у развоју и земљама за привредом у транзицији, у сарадњи са институцијама таквих земаља и изградњи капацитета за таква истраживања у областима у којима су потребна.

(д) Расподела монетарних и других користи од комерцијализације

- (i) Уговорне стране су сагласне да, у оквиру Мултилатералног система, предузму мере ради постизања комерцијалне расподеле користи, кроз укључивање приватног и јавног сектора у активности утврђене сходно овом члану, кроз партнерства и сарадњу, укључујући и приватни сектор земаља у развоју и земаља са привредом у транзицији, у истраживању и развоју технологије;
- (ii) Уговорне стране су сагласне да стандардни Споразум о трансферу материјала поменут у члану 12.4. треба да укључи захтев да прималац који комерцијализује неки производ који је биљни генетички ресурс за храну и пољопривреду и укључује материјал коме је приступ обезбеђен преко Мултилатералног система, плати механизму поменутом у члану 19.3. (ф) једнак удео у користима које проистичу из комерцијализације тог производа, осим у случају када је такав производ доступан без ограничења другима за даље истраживање и оплемењивање у ком

случају ће се прималац који врши комерцијализацију охрабрити да изврши такво плаћање.

Управљачко тело ће, на свом првом састанку, одредити ниво, облик и начин плаћања, у складу са комерцијалном праксом. Управљачко тело може одлучити да утврди различите нивое плаћања за разне категорије прималаца који комерцијализују такве производе; такође може одлучити о потреби изузимања из таквих плаћања мале пољопривредне произвођаче у земљама у развоју и у земљама са привредом у транзицији. Управљачко тело може, с времена на време, да преиспита нивое плаћања у циљу остварења праведног и једнаког учешћа у расподели користи и такође може да оцени, у року од пет година од ступања на снагу овог Уговора, да ли захтев у погледу обавезног плаћања по Споразуму о трансферу материјала треба да се примењује и на случајеве када су тако комерцијализовани производи доступни без ограничења другима за даља истраживања и оплемењивање.

13.3. Уговорне стране су сагласне да користи које ће проистећи из коришћења биљних генетичких ресурса за храну и пољопривреду, а које се буду делиле у оквиру Мултилатералног система треба да иду првенствено, непосредно и посредно, пољопривредним произвођачима у свим земљама, посебно у земљама у развоју и земљама са привредом у транзицији који чувају и одрживо користе биљне генетичке ресурсе за храну и пољопривреду.

13.4. Управљачко тело ће, на свом првом састанку, размотрити релевантну политику и критеријуме за посебну помоћ у оквиру договорене стратегије финансирања утврђене чланом 18. за очување биљних генетичких ресурса за храну и пољопривреду у земљама у развоју и земљама са привредом у транзицији чији је допринос различитости биљних генетичких ресурса за храну и пољопривреду у Мултилатералном систему значајан и/или које имају посебне потребе.

13.5. Уговорне стране увиђају да ће способност да се потпуно спроведе Глобални план акције, а посебно у земљама у развоју и земљама са привредом у транзицији, у великој мери зависити од ефикасног спровођења овог члана и стратегије финансирања као што је предвиђено чланом 18.

13.6. Уговорне стране ће размотрити модалитете стратегије добровољних прилога за заједничко учешће у расподели користи у смислу да прехрамбено прерађивачке индустрије које користе биљне генетичке ресурсе за храну и пољопривреду треба да дају свој допринос Мултилатералном систему.

V - КОМПОНЕНТЕ ПОДРШКЕ

Члан 14. - Глобални план акције

Увиђајући да је текући Глобални план акције за очување и одрживо коришћење биљних генетичких ресурса за храну и пољопривреду битан за овај Уговор, Уговорне стране треба да промовишу његово успешно спровођење, и то, између осталог, и преко националних акција и, тамо где је то одговарајуће, међународне сарадње на обезбеђивању конкретне оквира, између осталог, за изградњу капацитета, трансфер технологије и размену информација, водећи рачуна о одредбама члана 13.

Члан 15. - *Ex situ* колекције биљних генетичких ресурса за храну и пољопривреду које чувају Међународни центри за пољопривредна истраживања Консултативне групе за међународна пољопривредна истраживања и друге међународне институције

15.1. Уговорне стране увиђају значај за овај Уговор *ex situ* колекција биљних генетичких ресурса за храну и пољопривреду, које као повереници чувају Међународни центри за пољопривредна истраживања (*IARCs*) Консултативне групе за међународна пољопривредна истраживања (*CGIAR*). Уговорне стране позивају Међународне центре за пољопривредна истраживања да потпишу споразуме са Управљачким телом у погледу таквих *ex situ* колекција, а у складу са следећим условима и одредбама:

- (a) Биљни генетички ресурси за храну и пољопривреду наведени у Анексу I овог Уговора, које чувају Међународни центри за пољопривредна истраживања, стављаће се на располагање у складу са одредбама наведеним у Делу IV овог Уговора.
- (б) Биљни генетички ресурси за храну и пољопривреду, осим оних који су наведени у Анексу I овог Уговора и прикупљени пре његовог ступања на снагу, а које чувају Међународни центри за пољопривредна истраживања, биће стављени на располагање у складу са одредбама Споразума о размени материјала који се тренутно користи сходно споразумима између Међународних центара за пољопривредна истраживања и Организације за храну и пољопривреду Уједињених нација. Овај Споразум о трансферу материјала Управљачко тело измениће и допуниће најкасније на свом другом редовном заседању, у консултацији са Међународним центрима за пољопривредна истраживања, у складу са релевантним одредбама овог Уговора, посебно чл. 12. и 13. и под следећим условима:
 - (i) Међународни центри за пољопривредна истраживања ће периодично обавештавати Управљачко тело о Споразумима о трансферу материјала које буду склапали, према распореду који ће утврдити Управљачко тело;
 - (ii) Уговорне стране на чијој територији су прикупљени биљни генетички ресурси за храну и пољопривреду из *in situ* услова добиће узорке таквих биљних генетичких ресурса за храну и пољопривреду на захтев, без икаквог Споразума о трансферу материјала;
 - (iii) Користи које проистекну у оквиру горе наведеног Споразума о трансферу материјала, а које буду остварене у корист механизма поменутог у члану 19.3. (ф) употребљаваће се, конкретно, за очување и одрживо коришћење биљних генетичких ресурса за храну и пољопривреду о којима је реч, посебно у националним и регионалним програмима у земљама у развоју и земљама са привредом у транзицији, посебно у центрима разноврсности и у најмање развијеним земљама; и
 - (iv) Међународни центри за пољопривредна истраживања предузеће одговарајуће мере, у складу са својим могућностима, да обезбеде ефикасно поштовање услова из Споразума о трансферу материјала, и без одлагања ће обавестити Управљачко тело о сваком случају непоштовања.

- (ц) Међународни центри за пољопривредна истраживања признају ингеренцију Управљачког тела да даје смернице политике које се односе на *ex situ* колекције које чувају, а у зависности од одредаба овог Уговора.
- (д) Научни и технички капацитети у којима се такве *ex situ* колекције чувају остаће под ингеренцијом Међународних центара за пољопривредна истраживања који ће управљати тим *ex situ* колекцијама у складу са међународно прихваћеним стандардима, посебно са Стандардима за банку гена као што је одобрила Комисија Организације за храну и пољопривреду за генетичке ресурсе за храну и пољопривреду.
- (е) На захтев Међународних центара за пољопривредна истраживања, Секретар ће настојати да обезбеди одговарајућу техничку подршку.
- (ф) Секретар ће, у било ком тренутку, имати право приступа капацитетима, као и право да изврши инспекцију свих активности које су тамо обављене непосредно везано за очување и размену материјала који је обухваћен овим чланом.
- (г) Уколико редовно одржавање ових *ex situ* колекција које чувају Међународни центри за пољопривредна истраживања буде ометено или угрожено било којим догађајем, укључујући вишу силу, Секретар ће, уз одобрење земље домаћина, помагати у њиховој евакуацији или трансферу, у мери у којој је то могуће.

15.2. Уговорне стране су сагласне да обезбеде олакшани приступ биљним генетичким ресурсима за храну и пољопривреду из Анекса I у оквиру Мултилатералног система Међународним центрима за пољопривредна истраживања Консултативне групе за међународна пољопривредна истраживања који су потписали споразум са Управљачким телом у складу са овим Уговором. Такви Центри биће укључени у списак који чува Секретар, а који ће се ставити на располагање Уговорним странама на њихов захтев.

15.3. Материјал осим оног који је наведен у Анексу I, а који Међународни центри за пољопривредна истраживања буду добили и чували након ступања на снагу овог Уговора, биће доступан за приступ под условима који су сагласни са оним који су међусобно договорени између Међународних центара за пољопривредна истраживања који добијају материјал и земље порекла таквих ресурса или земље која је добила такве ресурсе у складу са Конвенцијом о биолошкој разноврсности или другим примењивим законом.

15.4. Уговорне стране се охрабрују да за Међународне центре за пољопривредна истраживања који су потписали споразуме с Управљачким телом обезбеде приступ, под узајамно договореним условима, биљним генетичким ресурсима за храну и пољопривреду који нису наведени у Анексу I, а важни су за програме и активности Међународних центара за пољопривредна истраживања.

15.5. Управљачко тело настојаће исто тако да склопи споразуме у сврхе наведене у овом члану са другим релевантним међународним институцијама.

Члан 16. - Међународне мреже за биљне генетичке ресурсе

16.1. Постојећа сарадња у међународним мрежама за биљне генетичке ресурсе за храну и пољопривреду биће развијана или охрабривана на основу постојећих аранжмана и сагласно са одредбама овог Уговора, како би се постигао најпотпунији могући обухват генетичких ресурса за храну и пољопривреду.

16.2. Уговорне стране ће подстицати, већ према потреби, све релевантне институције, укључујући владине, приватне, невладине, истраживачке, оплемењивачке и друге, на учешће у међународним мрежама.

Члан 17. - Глобални информациони систем о биљним генетичким ресурсима за храну и пољопривреду

17.1. Уговорне стране сарађиваће на развоју и јачању глобалног информационог система како би олакшале размену информација, на основу постојећих информационих система, о научним, техничким и питањима животне средине која се односе на биљне генетичке ресурсе за храну и пољопривреду, уз очекивање да ће таква размена информација допринети заједничком учешћу у расподели користи стављањем информација о биљним генетичким ресурсима за храну и пољопривреду на располагање свим Уговорним странама. У изградњи Глобалног информационог система, тражиће се сарадња са Централном институцијом за размену специјализованих информација (*Clearing House Mechanism*) Конвенције о биолошкој разноврсности.

17.2. На основу писменог обавештења Уговорних страна, потребно је обезбедити рано упозоравање о ризицима који прете ефикасном одржавању биљних генетичких ресурса за храну и пољопривреду, у циљу заштите тог материјала.

17.3. Уговорне стране сарађиваће са Комисијом за генетичке ресурсе за храну и пољопривреду Организације за храну и пољопривреду на њеној периодичној поновној оцени стања светских биљних генетичких ресурса за храну и пољопривреду, како би олакшале ажурирање текућег Глобалног плана акције поменутог у члану 14.

ДЕО VI - ФИНАНСИЈСКЕ ОДРЕДБЕ

Члан 18. – Финансијска средства

18.1. Уговорне стране се обавезују да ће спроводити стратегију финансирања за спровођење овог Уговора у складу са одредбама овог члана.

18.2. Циљеви стратегије финансирања биће поспешивање доступности, транспарентности, ефикасности и успешности обезбеђивања финансијских средстава за спровођење активности у оквиру овог Уговора.

18.3. Да би се ангажовала финансијска средства за приоритетне активности, планове и програме, а посебно у земљама у развоју и земљама са привредом у транзицији, и водећи рачуна о Глобалном плану акције, Управљачко тело ће периодично утврђивати циљ таквог финансирања.

18.4. Сходно овој стратегији финансирања:

(а) Уговорне стране предузеће потребне и одговарајуће мере унутар управљачких тела релевантних међународних механизма, фондова и тела, да би осигурале приоритет и пажњу ефективном додељивању предвиђених и договорених средстава за спровођење планова и програма у оквиру овог Уговора;

(б) Степен у коме ће Уговорне стране које су земље у развоју и Уговорне стране са привредом у транзицији успешно испунити своје обавезе по овом Уговору, зависиће од ефикасног издвајања, посебно у странама које су развијене земље, средстава поменутих у овом члану. Уговорне стране које су земље у развоју и Уговорне стране са привредом у транзицији даће дужан приоритет у својим властитим плановима и

програмима изградњи капацитета у биљним генетичким ресурсима за храну и пољопривреду;

- (ц) Уговорне стране које су развијене земље такође обезбеђују, а Уговорне стране које су земље у развоју и Уговорне стране са привредом у транзицији користе финансијска средства за спровођење овог Уговора билатералним, регионалним и мултилатералним каналима. Такви канали ће укључити механизме поменуте у члану 19.3 (ф);
- (д) Свака Уговорна страна пристаје да предузме и обезбеди финансијска средства за националне активности за очување и одрживо коришћење биљних генетичких ресурса за храну и пољопривреду у складу са својим националним могућностима и финансијским средствима. Финансијска средства која тако буду обезбеђена неће се користити за сврхе које нису у складу са овим Уговором, а посебно у областима које се односе на међународну робну размену;
- (е) Уговорне стране су сагласне да финансијске користи које проистекну из члана 13.2. (д) буду део стратегије финансирања;
- (ф) Добровољне прилоге могу дати Уговорне стране, приватни сектор, водећи рачуна о одредбама члана 13. невладине организације и други извори. Уговорне стране су сагласне да Управљачко тело размотри модалитете стратегије за промовисање давања таквих прилога.

18.5. Уговорне стране су сагласне да се приоритет даје спровођењу договорених планова и програма за пољопривредне произвођаче у земљама у развоју, нарочито у најмање развијеним земљама и у земљама са привредом у транзицији, који чувају и одрживо користе биљне генетичке ресурсе за храну и пољопривреду.

ДЕО VII - ИНСТИТУЦИОНАЛНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 19. - Управљачко тело

19.1. Овим се оснива Управљачко тело за овај Уговор у чијем ће саставу бити све Уговорне стране.

19.2. Све одлуке Управљачког тела доносиће се консензусом сем уколико се консензусом не договори други метод доношења неке одлуке о одређеним мерама, с тим да ће консензус увек бити обавезан у вези са чл. 23. и 24.

19.3. Функције Управљачког тела биће да промовише пуно спровођење овог Уговора, имајући у виду његове циљеве, а посебно да:

- (а) усмерава политику и даје упутства како би пратило и усвајало потребне препоруке за спровођење овог Уговора и, посебно, за функционисање Мултилатералног система;
- (б) усваја планове и програме за спровођење овог Уговора;
- (ц) усваја, на свом првом заседању, и периодично анализира стратегију финансирања за спровођење овог Уговора, у складу са одредбама члана 18;
- (д) усваја буџет овог Уговора;
- (е) разматра могућност и формира, зависно од расположивости потребних финансијских средстава она субсидијарна тела која могу бити потребна и одређује њихове одговарајуће мандате и састав;

- (ф) формира, већ према потреби, одговарајући механизам, као што је Поверенички рачун, за примање и коришћење финансијских средстава, која ће притицати у сврху спровођења овог Уговора;
- (г) успостави и остварује сарадњу са другим релевантним међународним организацијама и уговорним телима, укључујући посебно Конференцију уговорних страна Конвенције о биолошкој разноврсности, о питањима која овај Уговор обухвата, укључујући њихово учешће у стратегији финансирања;
- (х) разматра и усваја, ако се то тражи, измене и допуне овог Уговора, у складу са одредбама члана 23;
- (и) разматра и усваја, ако се то тражи, измене и допуне анекса уз овај Уговор, у складу са одредбама члана 24;
- (ј) разматра модалитете стратегије која би подстакла добровољне прилоге, нарочито у вези са чл. 13. и 18;
- (к) обавља све друге функције које могу бити потребне за остваривање циљева овог Уговора;
- (л) обраћа пажњу на релевантне одлуке Конференције Страна уговорница Конвенције о биолошкој разноврсности и других релевантних међународних организација и уговорних тела;
- (м) обавештава, већ према потреби, Конференцију Страна уговорница Конвенције о биолошкој разноврсности, друге релевантне међународне организације и уговорна тела о питањима која се тичу спровођења овог Уговора; и
- (н) одобрава услове споразума са Међународним центрима за пољопривредна истраживања и другим међународним институцијама на основу члана 15. и врши измене и допуне Споразума о трансферу материјала из члана 15.

19.4. Зависно од члана 19.6, свака Уговорна страна има по један глас и на седницама Управљачког тела може да је представља један делегат кога могу пратити заменик, експерти и саветници. Заменици, експерти и саветници могу учествовати у раду Управљачког тела али не могу гласати изузев у случају да су прописно овлашћени да замењују делегата.

19.5. Организација Уједињених нација, њихове специјализоване агенције и Међународна агенција за атомску енергију као и било која држава која није страна уговорница у овом Уговору, могу бити представљени као посматрачи на седницама Управљачког тела. Било које друго тело или агенција, било владина или невладина, квалификована у областима које се односе на очување и одрживо коришћење биљних генетичких ресурса за храну и пољопривреду, а која је обавестила Секретара о својој жељи да буде представљена као посматрач на некој седници Управљачког тела, може да буде примљена осим ако се не успротиви најмање једна трећина присутних Уговорних страна. Пријем и учешће посматрача подлеже Пословнику које је усвојило Управљачко тело.

19.6. Организација чланица ФАО која је уговорна страна и државе чланице те организације чланице које су Уговорне стране оствариваће своја чланска права и своје чланске обавезе у складу, *mutatis mutandis*, са Уставом и Општим правилником ФАО.

19.7. Управљачко тело ће усвојити и изменити, ако се тражи, свој Пословник и финансијски правилник који не могу бити у нескладу са овим Уговором.

19.8. Присуство делегата који представљају већину Уговорних страна биће потребно за кворум на било којој седници Управљачког тела.

19.9. Управљачко тело ће одржавати редовна заседања најмање једном у две године. Ова заседања треба да се, у мери у којој је то могуће, одржавају непосредно пре или после редовних заседања Комисије за генетичке ресурсе за храну и пољопривреду.

19.10. Специјална заседања Управљачког тела одржаваће се у оном другом термину за који Управљачко тело установи да постоји потреба или на писмени захтев било које Уговорне стране, под условом да тај захтев подржи најмање једна трећина Уговорних страна.

19.11. Управљачко тело бира свог Председавајућег и Потпредседавајућег (колективан назив: „Биро”), у складу са својим Пословником.

Члан 20. - Секретар

20.1. Секретара Управљачког тела поставља генерални директор ФАО уз одобрење Управљачког тела. Секретару помаже потребно особље.

20.2. Секретар обавља следеће функције:

- (а) организује и обезбеђује административну подршку за седнице Управљачког тела и за сва помоћна тела која могу бити формирана;
- (б) помаже Управљачком телу у обављању његових функција, укључујући обављање посебних задатака које Управљачко тело може одлучити да му повери;
- (ц) извештава Управљачко тело о својим активностима.

20.3. Секретар доставља свим Уговорним странама и Генералном директору ФАО:

- (а) одлуке Управљачког тела у року од шездесет дана од њиховог доношења;
- (б) информације добијене од Уговорних страна у складу са одредбама овог Уговора.

20.4. Секретар обезбеђује документацију, на шест језика Уједињених нација, за седнице Управљачког тела.

20.5. Секретар сарађује са другим организацијама и уговорним телима, укључујући посебно Секретаријат Конвенције о биолошкој разноврсности, у остваривању циљева овог Уговора.

Члан 21. – Поштовање Уговора

Управљачко тело ће, на свом првом састанку, размотрити и одобрити кооперативне и делотворне процедуре и оперативне механизме за промовисање поштовања одредаба овог Уговора и решавања питања његовог непоштовања. Ове процедуре и механизми обухватиће праћење и давање савета или помоћи, укључујући правне савете или правну помоћ, када је потребно, посебно земљама у развоју и земљама са привредом у транзицији.

Члан 22. - Решавање спорова

22.1. У случају спора између Уговорних страна о тумачењу или примени овог Уговора, Уговорне стране покушаће да нађу решења путем преговора.

22.2. Уколико стране којих се то тиче не могу да постигну споразум путем преговора, оне могу заједнички да траже добре услуге или да захтевају посредовање неке треће стране.

22.3. При ратификовању, прихватању, одобравању или приступању овом Уговору, или у било ком тренутку наком тога, Уговорна страна може да писмено изјави Депозитару да за спор који није решен у складу са горњим чланом 22.1. или чланом 22.2, прихвата једно или оба следећа средства за решавање спорова као обавезна:

- (а) арбитража у складу са процедуром утврђеном у Делу 1 Анекса II овог Уговора;
- (б) подношење спора на решавање Међународном суду правде.

22.4. Уколико Стране у спору нису, у складу са горњим чланом 22.3, прихватиле исту или било коју процедуру, спор ће бити поднет на решавање ради измирења у складу са Делом 2 Анекса II овог Уговора сем уколико се стране другачије не договоре.

Члан 23. - Измене и допуне Уговора

23.1. Измене и допуне овог Уговора може да предложи било која Уговорна страна.

23.2. Измене и допуне овог Уговора усвајају се на седници Управљачког тела. Текст било које предложене измене и допуне Уговорним странама шаље Секретар најмање шест месеци пре одржавања седнице на којој се предлаже усвајање.

23.3. Све измене и допуне овог Уговора врше се искључиво консензусом Уговорних страна које су присутне на седници Управљачког тела.

23.4. Свака измена и допуна коју усвоји Управљачко тело ступа на снагу између оних Уговорних страна које су је ратификовале, прихватиле или одобриле деведесетог дана од депоновања инструмената о ратификацији, прихватању или одобрењу од стране две трећине Уговорних страна. Након тога измена и допуна ступа на снагу за сваку другу Уговорну страну деведесетог дана након што Уговорна страна депонује свој инструмент ратификације, прихватања или одобрења измене и допуне.

23.5. У смислу овог члана, инструмент депонован од стране Организације чланице ФАО неће се рачунати као додатан у односу на оне које депонују државе чланице такве организације.

Члан 24. - Анекси

24.1. Анекси уз овај Уговор чине саставни део овог Уговора и позивање на овај Уговор истовремено представља позивање на његове анексе.

24.2. Одредбе члана 23. о изменама и допунама овог Уговора важиће и за измене и допуне његових анекса.

Члан 25. - Потписивање

Овај Уговор биће отворен за потписивање у Организацији за храну и пољопривреду (ФАО) Уједињених нација од 3. новембра 2001. године до 4. новембра 2002. године за све чланице ФАО и све државе које нису чланице ФАО али су чланице Уједињених нација или било које од њених специјализованих агенција или Међународне агенције за атомску енергију.

Члан 26. - Ратификација, прихватање или одобрење

Овај Уговор подлеже ратификацији, прихватању или одобрењу од стране чланица и земаља које нису чланице ФАО поменутих у члану 25. Инструменти ратификације, прихватања или одобрења депонују се код Депозитара.

Члан 27. - Приступање

Овај Уговор отвара се за приступање свих чланица ФАО и свих држава које нису чланице ФАО али су чланице Уједињених нација или свих њихових специјализованих агенција или Међународне агенције за атомску енергију од датума када Уговор буде затворен за потписивање. Инструменти приступања депонују се код Депозитара.

Члан 28. - Ступање на снагу

28.1. Зависно од одредаба члана 29.2, овај Уговор ступиће на снагу деведесетог дана након што буде депонован четрдесети инструмент о ратификацији, прихватању, одобрењу или приступању, под условима да најмање двадесет инструмената о ратификацији, прихватању, одобрењу или приступању депонују чланице ФАО.

28.2. За сваку чланицу ФАО и сваку државу која није чланица ФАО али је чланица Уједињених нација или било које од њених специјализованих агенција или Међународне агенције за атомску енергију која ратификује, прихвати, одобри или приступи овом Уговору након депоновања, у складу са чланом 28.1. четрдесетог инструмента о ратификацији, прихватању, одобрењу или приступању, Уговор ће ступити на снагу деведесетог дана од дана депоновања њеног инструмента о ратификацији, прихватању, одобрењу или приступању.

Члан 29. - Организације чланице ФАО

29.1. Када организација чланица ФАО депонује инструмент о ратификацији, прихватању, одобрењу или приступању за овај Уговор, та организација чланица треба да, у складу са одредбама члана II. 7 Устава ФАО, писмено обавести о свакој промени везаној за њену дистрибуцију надлежности у односу на њену изјаву о надлежности поднету по члану II.5 Устава ФАО, као што може бити потребно у светлу њеног прихватања овог Уговора. Свака Уговорна страна у овом Уговору може, у било ком тренутку, да затражи од организације чланице ФАО, која је Уговорна страна у овом Уговору, да пружи информације о томе која је, између организације чланица и њених држава чланица одговорна за спровођење било које ствари која је обухваћена овим Уговором. Организација чланица треба да пружи информације у разумном року.

29.2. Инструменти ратификације, прихватања, одобрења, приступања или повлачења, које организација чланица ФАО депонује, неће се рачунати као додатне у односу на оне које депонују њене државе чланице.

Члан 30. - Резерве

На овај Уговор не може се изјавити никаква резерва.

Члан 31. - Државе које нису уговорне стране

Уговорне стране ће подстицати сваку чланицу ФАО или другу државу, а која није Уговорна страна у овом Уговору, да прихвати Уговор.

Члан 32. - Повлачења

32.1. Свака Уговорна страна може у било ком тренутку по истеку периода од две године од датума када за њу ступи на снагу овај Уговор, писмено обавестити Депозитара о свом повлачењу из овог Уговора. Депозитар ће одмах о томе обавестити све Уговорне стране.

32.2. Повлачење ступа на снагу годину дана од датума пријема писменог обавештења.

Члан 33. - Раскид

33.1. Овај Уговор се аутоматски раскида ако и када, као последица повлачења, број Уговорних страна падне испод четрдесет, сем уколико преостале Уговорне стране једногласно не одлуче другачије.

33.2. Депозитар ће обавестити све преостале Уговорне стране када број Уговорних страна падне испод четрдесет.

33.3. У случају раскида, располагање средствима регулише се финансијским правилником који треба да усвоји Управљачко тело.

Члан 34. - Депозитар

Генерални директор ФАО је Депозитар овог Уговора.

Члан 35. - Веродостојни текстови

Арапски, кинески, енглески, француски, руски и шпански текстови овог Уговора су подједнако веродостојни.

АНЕКС I

ЛИСТА УСЕВА КОЈИ СУ ОБУХВАЋЕНИ МУЛТИЛАТЕРАЛНИМ СИСТЕМОМ

Усев	Род	Запажања
Хлебно дрво Шпаргла Овас Репа Купуси (комплекс)	<i>Artocarpus</i> <i>Asparagus</i> <i>Avena</i> <i>Beta</i> <i>Brassica et al.</i>	Само хлебно дрво Родови: <i>Brassica</i> , <i>Armoracia</i> , <i>Barbarea</i> , <i>Camelina</i> , <i>Crambe</i> , <i>Diplotaxis</i> , <i>Eruca</i> , <i>Isatis</i> , <i>Lepidium</i> , <i>Raphanobrassica</i> , <i>Raphanus</i> , <i>Rorippa</i> и <i>Sinapis</i> . Ту спадају уљарице и поврће као што су купус, крес, рукола, ротквица и огрштица. Врста <i>Lepidium meyenii</i> (мака) је искључена.
Голубији грашак Наут Лимун	<i>Cajanus</i> <i>Cicer</i> <i>Citrus</i>	Родови <i>Poncirus</i> и <i>Fortunella</i> су укључени у облику ризома.
Кокос Важнији козлаци	<i>Cocos</i> <i>Colocasia</i> , <i>Xanthosoma</i>	У важније козлаце спадају: таро, кокојам, дашин и таниа.
Мрква Јам Афричко просо	<i>Daucus</i> <i>Dioscorea</i> <i>Eleusine</i>	

Ягода Сунцокрет Јечам Слатки кромпир Састрица (грахор) Сочиво Јабука Касава Банана Пиринач Индијско просо Пасуљ Грашак Раж Кромпир Патлиџан Сирак Тритикале Пшеница Боб/грахорице Вигна Кукуруз	<i>Fragaria</i> <i>Helianthus</i> <i>Hordeum</i> <i>Ipomoea</i> <i>Lathyrus</i> <i>Lens</i> <i>Malus</i> <i>Manihot</i> <i>Musa</i> <i>Oryza</i> <i>Pennisetum</i> <i>Phaseolus</i> <i>Pisum</i> <i>Secale</i> <i>Solanum</i> <i>Solanum</i> <i>Sorghum</i> <i>Triticosecale</i> <i>Triticum et al.</i> <i>Vicia</i> <i>Vigna</i> <i>Zea</i>	 Само <i>Manihot esculenta</i> . Изузев <i>Musa textilis</i> Изузев <i>Phaseolus polyanthus</i> . Укључује врсту <i>tuberosa</i> осим <i>Solanum phureja</i> . Укључује и врсту <i>melongena</i> . Укључујући и <i>Agropyron</i> , <i>Elymus</i> и <i>Secale</i> . Изузев <i>Zea perennis</i> , <i>Zea</i> <i>duploperennis</i> и <i>Zea luxurians</i> .
---	---	--

Крмно биље

Род	Врста
КРМНЕ ЛЕГУМИНОЗЕ	
<i>Astragalus</i>	<i>chinensis, cicer, arenarius</i>
<i>Canavalia</i>	<i>ensiformis</i>
<i>Coronilla</i>	<i>varia</i>
<i>Hedysarum</i>	<i>coronarium</i>
<i>Lathyrus</i>	<i>cicera, ciliolatus, hirsutus, ochrus, odoratus, sativus</i>
<i>Lespedeza</i>	<i>cuneata, striata, stipulacea</i>
<i>Lotus</i>	<i>corniculatus, subbiflorus, uliginosus</i>
<i>Lupinus</i>	<i>albus, angustifolius, luteus</i>
<i>Medicago</i>	<i>arborea, falcata, sativa, scutellata, rigidula, truncatula</i>
<i>Melilotus</i>	<i>albus, officinalis</i>
<i>Onobrychis</i>	<i>viciifolia</i>
<i>Ornithopus</i>	<i>sativus</i>
<i>Prosopis</i>	<i>affinis, alba, chilensis, nigra, pallida</i>
<i>Pueraria</i>	<i>phaseoloides</i>
<i>Trifolium</i>	<i>alexandrinum, alpestre, ambiguum, angustifolium, arvense, agrocicerum, hybridum, incarnatum, pratense, repens, resupinatum, rueppellianum, semipilosum, subterraneum, vesiculosum</i>
ТРАВЕ	
<i>Andropogon</i>	<i>gayanus</i>
<i>Agropyron</i>	<i>cristatum, desertorum</i>
<i>Agrostis</i>	<i>stolonifera, tenuis</i>
<i>Alopecurus</i>	<i>pratensis</i>
<i>Arrhenatherum</i>	<i>elatius</i>
<i>Dactylis</i>	<i>glomerata</i>
<i>Festuca</i>	<i>arundinacea, gigantea, heterophylla, ovina, pratensis,</i>

<i>Lolium</i> <i>Phalaris</i> <i>Phleum</i> <i>Poa</i> <i>Tripsacum</i>	<i>rubra</i> <i>hybridum, multiflorum, perenne, rigidum, temulentum</i> <i>aquatica, arundinacea</i> <i>pratense</i> <i>alpina, annua, pratensis</i> <i>laxum</i>
ОСТАЛО КРМНО БИЉЕ <i>Atriplex</i> <i>Salsola</i>	<i>halimus, nummularia</i> <i>vermiculata</i>

АНЕКС II
ДЕО I
АРБИТРАЖА

Члан 1.

Страна тужилац писмено ће обавестити Секретара да се стране у спору упућују на арбитражу сходно члану 22. У писменом обавештењу биће наведен предмет арбитраже и укључени, конкретно чланови овог Уговора, о чијем је тумачењу или примени реч. Уколико се стране у спору не сложе у вези са предметом спора пре него што се одреди Председник већа, ствар ће решити арбитражно веће. Секретар ће проследити информације које тако буде добио свим Уговорним странама у овом Уговору.

Члан 2.

1. У споровима између две стране, арбитражно веће ће се састојати од три члана. Свака од страна у спору именуваће једног арбитра, а два тако именована арбитра одредиће на основу заједничког договора трећег арбитра, који ће бити председник већа. Председник не сме бити држављанин ни једне од страна у спору, нити имати стално место боравка на територији и једне од тих страна у спору, нити бити у радном односу код иједне од њих, нити бити до тог тренутка укључен у случај у било ком другом својству.
2. У споровима између више од две Уговорне стране, стране у спору са истим интересом именују једног арбитра заједнички на основу договора.
3. Свако упражњено место попуњава се на начин прописан за прво наименовање.

Члан 3.

1. Ако председник арбитражног већа не буде именован у року од два месеца од именовања другог арбитра, Генерални директор ФАО ће, на захтев стране у спору, одредити председника у року од следећа два месеца.
2. Уколико једна од страна у спору не именује арбитра у року од два месеца од пријема захтева, друга страна може обавестити Генералног директора ФАО о томе, а он ће извршити наименовање у року од следећа два месеца.

Члан 4.

Арбитражно веће доноси одлуке у складу са одредбама овог Уговора и међународног права.

Члан 5.

Сем уколико стране у спору другачије не договоре, арбитражно веће ће само донети свој пословник.

Члан 6.

Арбитражно веће може, на захтев једне од страна у спору, препоручити неопходне привремене мере заштите.

Члан 7.

Стране у спору ће олакшати рад арбитражном већу и конкретно, користећи сва средства која су им на располагању:

- (а) Обезбедити му сва релевантна документа, информације и погодности; и
- (б) Омогућити му, када је то потребно, да позива сведоке или експерте и прима њихове исказе.

Члан 8.

Стране у спору и арбитражи имају обавезу да штите поверљивост свих информација које добију у поверењу током поступка пред арбитражним већем.

Члан 9.

Сем уколико арбитражно веће другачије не одлучи због посебних околности случаја, трошкове рада већа сносиће стране у спору у једнаким деловима. Веће ће водити евиденцију о свим својим трошковима и доставиће завршни извештај о томе странама у спору.

Члан 10.

Свака Уговорна страна која има интерес правне природе за предмет спора, а који може бити угрожен као последица пресуде у случају, може да интервенише у поступку уз сагласност већа.

Члан 11.

Веће може да саслуша и решава о противтужбама које непосредно проистичу из предмета спора.

Члан 12.

Одлуке како о процедури тако и о суштини рада арбитражног већа доносе се већином гласова његових чланова.

Члан 13.

Ако се једна од страна у спору не појави пред арбитражним већем или не одбрани свој случај, друга страна може захтевати од већа да настави поступак и донесе пресуду. Одсуство неке стране у спору или неуспех неке стране у спору да одбрани свој случај неће представљати забрану даљег поступка. Пре но што донесе своју правоснажну пресуду, арбитражно веће мора да се увери да је тужба добро заснована на чињеницама и закону.

Члан 14.

Веће доноси своју правоснажну пресуду у року од пет месеци од датума када је конституисано у пуном саставу сем уколико не нађе за сходно да продужи рок за период који не би требало да буде дужи од још пет месеци.

Члан 15.

Правоснажна одлука арбитражног већа неће бити ограничена на предмет спора и у њој ће бити наведени разлози на којима се заснива. Она ће садржати имена чланова који су учествовали и датум доношења правоснажне одлуке. Сваки члан већа може да приложи одвојено или супротно мишљење правоснажној одлуци.

Члан 16.

Пресуда је обавезујућа за стране у спору. На њу се не може уложити жалба сем уколико се стране у спору унапред нису договориле око апелационе процедуре.

Члан 17.

Сваку контраверзу која може проистећи између страна у спору у погледу тумачења или начина спровођења правоснажне одлуке, било која страна у спору може поднети на одлучивање арбитражном већу који ју је донео.

ДЕО 2 ИЗМИРЕЊЕ

Члан 1.

Комисија за измирење биће формирана на захтев једне од страна у спору. Комисија ће, сем уколико се стране у спору другачије не договоре, имати у свом саставу пет чланова, при чему ће свака страна које се то тиче именовати по два, а председника ће ти чланови заједнички изабрати.

Члан 2.

У споровима између више од две Уговорне стране, стране у спору са истим интересом заједнички ће споразумно именовати своје чланове комисије. У случају када две или више страна у спору имају посебне интересе или нема сагласности о томе да ли им је интерес заједнички, оне ће своје чланове одвојено именовати.

Члан 3.

Ако Стране у спору не изврше било које наименовање у року од два месеца од датума подношења захтева за формирање комисије за помирење, Генерални директор ФАО ће, ако га страна у спору која је поднела такав захтев замоли да то уради извршити та наименовања у року од наредна два месеца.

Члан 4.

Ако се председник комисије за помирење не изабере у року од два месеца од наименовања последњег члана комисије, Генерални директор ФАО ће, ако га нека страна у спору замоли да то уради, одредити председника у року од наредна два месеца.

Члан 5.

Комисија за помирење ће доносити одлуке већином гласова својих чланова. Она ће, сем уколико се стране у спору другачије не договоре, сама одредити своју процедуру. Она ће дати предлог за решење спора који ће стране размотрити у доброј вери.

Члан 6.

О неслагању око тога да ли комисија за помирење има надлежност или не одлучиће комисија.

Члан 3.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије - Међународни уговори“.